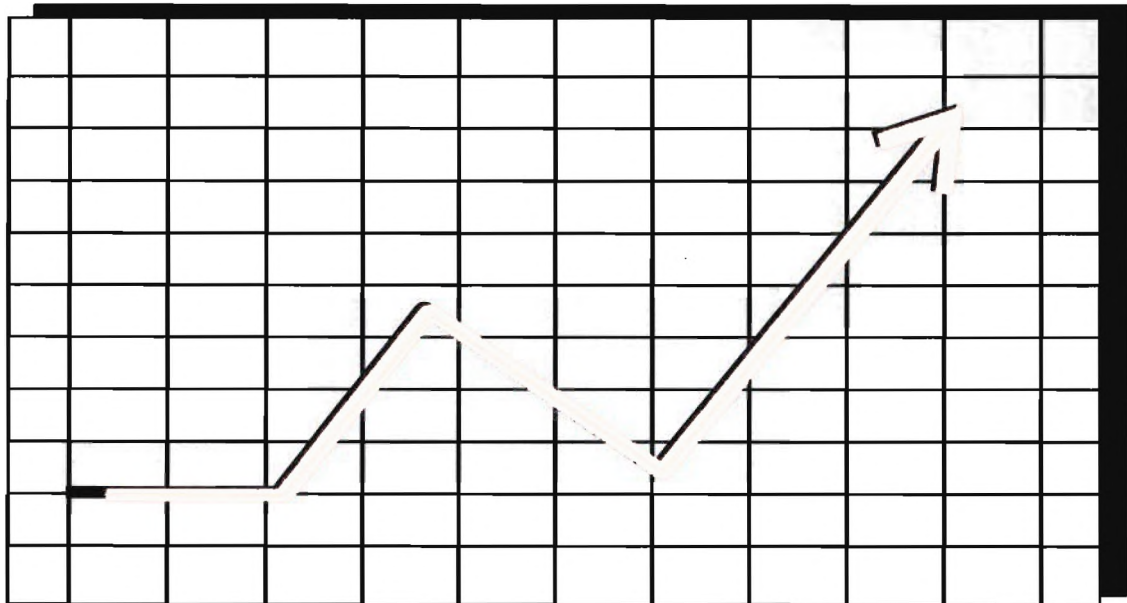

Πτυχιακή Εργασία
των

Χριστόπουλου Σοφιανού
και
Δημητράκα Φανής

ΘΕΜΑ: Η πορεία της Ελληνικής Οικονομίας στον 20ο Αιώνα

Αρ. 616. 640

Εισηγητής : Πάνου Γεώργιος

**Πτυχιακή Εργασία
Των**

**Χριστόπουλου Σοφιανού και
Δημητράκα Φανής**

ΘΕΜΑ: ''Η Πορεία της Ελληνικής Οικονομίας στον 20^ο Αιώνα''

Εισηγητής: Πάνου Γεώργιος

Πρόλογος

Κατά την διάρκεια του 21^{ου} αιώνα στην Ευρώπη έγιναν αρκετές και μεγάλες εξελίξεις στον τομέα της Οικονομίας όπου αρκετές από αυτές ήταν θετικές αλλά και αρνητικές για την πορεία της Ελλάδος στον Οικονομικό τομέα.

Ένας αιώνας που σημαδεύτηκε από μεγάλες εξελίξεις σε διάφορους τομείς, όπως στην ιατρική στην τεχνολογία και αλλού, ακόμα ένας αιώνας που ο εκσυγχρονισμός άρχισε να κάνει δειλά δειλά την εμφάνισή του σε αρκετές χώρες και φυσικά και την Ελλάδα. Αυτός ο νέος "θεσμός" ήρθε από την Αμερική και εγκαταστάθηκε για τα καλά στην Ευρώπη με πρώτες στάσεις στην Αγγλία την Γερμανία αλλά και την Γαλλία, χώρες που τότε θεωρήθηκαν χώρες σταθμός για την Οικονομία της Ευρώπης και αργότερα της Ελλάδος.

Σημαντικό ρόλο για την Ευρωπαϊκή και συνεπώς Ελληνική Οικονομία, έπαιξαν ρόλο οι δυο παγκόσμιοι πόλεμοι που έγιναν, και με κεντρικό πεδίο δράσεως την Ευρώπη. Δυο πόλεμοι που άφησαν "πίσω" την Ευρώπη σε ανάπτυξη σε σχέση με την Αμερική, η οποία δεν είχε πληγές και μελανά απομεινάρια όπως η Ευρώπη, λόγο το ότι δεν έγινε εκεί ο πόλεμος.

Πέρα των ανθρώπινων ενεργειών που επηρέασαν την Οικονομία στην Ελλάδα βασικό ρόλο έπαιξε και ο πρωτογενής παράγοντας και η σωστή αξιοποίηση των φυσικών πόρων με 1^{ον} την γεωργία και αν συμπεριλάβουμε υπόψη το ότι η Ελλάδα στήριζε την οικονομία της στον αγροτικό τομέα τότε, θα δούμε ότι η γεωργία στην Ελλάδα άξιζε, έστω και τιμητικά, καλύτερης τύχης από αυτή που κατέχει αυτή τη στιγμή.

Στη συνέχεια θα ασχοληθούμε ευρύτερα με την πορεία της Ελληνικής Οικονομίας στην διάρκεια του αιώνα του εκσυγχρονισμού και ιδιαίτερα για ενέργειες που δίνουν στην Ελλάδα την ευκαιρία για μια καλύτερη οικονομία όπως αυτές των μεγάλων και οικονομικά πετυχημένων Ευρωπαϊκών χωρών.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

1.1 Η Ελληνική Οικονομία πριν την τουρκοκρατία.

Ανέκαθεν η χώρα μας είχε περιπέτειες με κάποιους δήθεν φίλους - εισβολείς. Η Ελληνική Οικονομία παρά τις πολλές και ποικίλες περιπέτειες που υπέστη από τις ξένες εισβολές και κατακτήσεις , κατείχε από αρχαιότητα εποχή την ίδια εδαφική θέση , μέχρι το 1922 όπου έγινε η καταστροφή της Σμύρνης , η οποία έφτανε από τα παράλια της Μικράς Ασίας ως την Κάτω Ιταλία.

Για πρώτη φορά στην Ιστορία από το 1922 και μετά η Ελληνική Οικονομία περιορίστηκε στη δυτική λεκάνη του Αιγαίου.

Ο πληθυσμός της Ελλάδας κατά την αρχαιότητα έφτανε τα είκοσι εκατομμύρια , κατά την Βυζαντινή εποχή τα εικοσιπέντε εκατομμύρια και κατά την εποχή της τουρκοκρατίας είχαμε σημαντική μείωση του πληθυσμού , γύρω στα πέντε εκατομμύρια. Αυτό οφείλετε κυρίως στο ότι μετά την άλωση της Πόλης οι Τούρκοι άρχισαν τις μαζικές εκτελέσεις , τους διωγμούς , τις αρπαγές και ότι είδους βιαιοπραγίες υπήρχαν κατά του Ελληνικού πληθυσμού.

Τα αγροτεμάχια έπεσαν στα χέρια των Τούρκων και τα λίγα που έμειναν Ελληνικά ελέγχονταν από του Τούρκους κατακτητές, έτσι οι Έλληνες αγαιοκτήμονες έγιναν απλοί αγρότες και ποιμένες. Τα περισσότερα αγροτεμάχια που έμειναν Ελληνικά έμεναν ακαλλιέργητα, γιατί οι Έλληνες που τα κατείχαν φοβόντουσαν μην θεωρηθούν πλούσιοι από τους Τούρκους και έτσι τα έχαναν και αυτά από τον κάθε Αγά που αφέντευε την κάθε περιοχή στην τότε πληγωμένη Ελλάδα.

Η βιοτεχνία αρκέστηκε στην οικογενειακή παράδοση που υπήρχε στην οικοτεχνία , υφαντά κ.α. ενώ η αγροτική οικογένεια παρήγε ό,τι είχε ανάγκη. Το εμπόριο είχε εξαφανιστεί και μόνο στα πανηγύρια, τα οποία συνδυάζονταν με κάποιες θρησκευτικές εορτές , γινόταν ανταλλαγή διαφόρων προϊόντων και μάλιστα χωρίς την παρουσία νομισμάτων τα οποία χρησίμευαν μόνο για στολίδια για τις γυναίκες.

Αυτού του είδους η κατάσταση κράτησε μέχρι το 1750 περίπου όταν άρχισε κάποια πρόοδος τόσο στην γεωργική παραγωγή όσο και στη βιοτεχνία και στην ναυτιλία.

Οι Έλληνες γεωργοί άρχισαν να καλλιεργούν τις εύφορες πεδιάδες, της Μακεδονίας της Θράκης της Πελοποννήσου της Θεσσαλίας και άλλων περιοχών και η παραγωγή καπνού, σταφίδας, λαδιού και βαμβακιού άρχισε να κάνει την παρουσία της αισθητή. Τα προϊόντα αυτά πήγαν και στο εξωτερικό, όσα βέβαια διέφυγαν τις αρπαγές των Τούρκων, δίνοντας στους ξένους μια γεύση των καρπών που μπορούσε να παράγει η Ελλάδα. Έτσι βλέπουμε μία από τις πρώτες περιόδους που η Ελλάδα άρχισε να κάνει ένα είδος εξαγωγής.

Στα μέρη όπου η παρουσία των Τούρκων ήταν μικρότερη, Ρουμανία κ.α. οι λαοί αναπτύχθηκαν αρκετά στον οικονομικό τομέα και άρχισε από εκεί το όραμα της απελευθέρωσης από τον Τουρκικό ζυγό. Μεγάλο παράδειγμα της παραπάνω διαπίστωσης είναι ότι η Φιλική Εταιρεία και ο Ιερός Λόχος ξεκίνησαν από εκεί. Ακόμα αρκετοί Έλληνες της περιοχής εκείνης έγιναν αργότερα εθνικοί ευεργέτες.

Στα απομακρυσμένα χωριά και μικρές πόλεις, μέρη όπου και εκεί η Τουρκική κυριαρχία ήταν τότε αφανείς, οι Έλληνες ανέπτυξαν την βιοτεχνία και το εμπόριο. Η βιομηχανία έκανε και αυτή την εμφάνισή της δείχνοντας πως οι Έλληνες είχαν το επιχειρηματικό δαιμόνιο από εκείνα τα χρόνια.

Στα Αμπελάκια της Θεσσαλίας ιδρύθηκε η θαυμαστή βιομηχανία της βαφής των κόκκινων νημάτων, τα οποία άρχισαν να εξάγονταν και στο εξωτερικό. Σε άλλα μέρη, Θεσσαλία και Θράκη, αναπτύχθηκε η υφαντουργεία ενώ σε άλλα όπως την Χαλκιδική, αναπτύχθηκε η μεταλλουργεία.

Η Θεσσαλονίκη η Πάτρα η Τρίπολη και τα Γιάννενα είχαν ανάπτυξη περισσότερο στην τομέα των ζωικών προϊόντων (κτηνοτροφία, πτηνοτροφία και βυρσοδεψία). Αξιοσημείωτο είναι να αναφέρουμε ότι ο νομός Αρκαδίας, γενικά η Πελοπόννησος, έβγαζε τα καλύτερα δέρματα και μέρος των οποίων γινόταν μάλιστα και εξαγωγή και ότι στο χωριό Δημητσάνα της Γορτυνίας υπήρχε το εργοστάσιο παραγωγής πυρίτιδας το οποίο μάλιστα εφοδίαζε τον απελευθερωτικό αγώνα του 1821.

Παράλληλα με την ανάπτυξη της βιοτεχνίας και της βιομηχανίας, αναπτύχθηκε και το εμπόριο , στο εσωτερικό χώρο αλλά και το φαινόμενο των εξαγωγών έκανε την εμφάνιση του σε αρκετά είδη.

Σε πόλεις όπως η Πάτρα και η Θεσσαλονίκη ιδρύθηκαν μεγάλες εμπορικές επιχειρήσεις που με στόχο το χονδρεμπόριο είχαν μόνιμους αντιπροσώπους σε πόλεις όπως η Γενεύη η Τεργέστη και η Βενετία για τη Ιταλία αλλά και στην Αυστρία την Ουγγαρία και την Ρωσία. Αντίστροφα μεγάλες επιχειρήσεις στην Ελλάδα ήταν μόνιμοι αντιπρόσωποι επιχειρήσεων από μεγάλα εμπορικά κέντρα της Ευρώπης.

Κατά την τελευταία περίοδο της Τουρκοκρατίας σημαντική ήταν η ανάπτυξη της Ελληνικής ναυτιλίας η οποία οφείλεται στην επικινδυνότητα του χερσαίου εμπορίου και η συνθήκη του Κιουτσούκ-Καιναρτζή η οποία έδινε στα Ελληνικά πλοία την άδεια να κυκλοφορούν ανενόχλητα υπό την σημαία της Ρωσίας. Έτσι οι Έλληνες κατασκεύασαν μεγάλα πλοία , σε Ελληνικά ναυπηγεία , που τα γέμισαν με όπλα και κανόνια για την αντιμετώπιση των πειρατών όπου αργότερα αυτά τα πλοία έγιναν ο στόλος που μεγαλούργησε κατά την διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα.

1.2 Η Ελληνική Οικονομία μέχρι το τέλος του 1ου Παγκοσμίου Πολέμου.

Η δημιουργία ελεύθερου Ελληνικού κράτους έμελλε να φέρει μεγάλες εξελίξεις στην οικονομική ζωή του τόπου. Η Ευρώπη , που είχε αρχίσει να κάνει μεγάλα άλματα προόδου , έφερε σιγά σιγά και την αίγλη της ανάπτυξης και στην Ελλάδα. Σε αυτό συντέλεσε ότι υπήρχαν πολλοί Ευρωπαίοι μετανάστες και Έλληνες που επαναπατρίστηκαν από την Ευρώπη αλλά και τα νησιά του Ιονίου, τα οποία δεν ένιωσαν αρκετά τον Τουρκικό ζυγό, οι οποίοι με τις μεγάλες γνώσεις τους στην βιοτεχνία έφτιαξαν , για την εποχή εκείνη , μεγάλες βιοτεχνίες και έμαθαν τον εγχώριο πληθυσμό τέχνες και τρόπους έτσι ώστε να αναπτυχθούν νέες βιοτεχνίες στην Ελλάδα.

Αυτό ήταν αρκετά δύσκολο αλλά είχαν με το μέρος τους τις πολύ καλές πρώτες ύλες που υπήρχαν τότε στην Ελλάδα και με την βοήθεια των σύγχρονων

νεοφερμένων μηχανών, από χώρες που η βιομηχανία ήταν ανεπτυγμένη αρκετά. Δημιουργήθηκαν έτσι μεγάλα εργαστήρια τα οποία μετά το 1880 έπρεπε να άρχιζαν να μετατρέπονται σε μεγάλα εργοστάσια αλλά δυστυχώς τότε επικρατούσε ο άκρατος φιλελευθερισμός και κανένας προστατευτικός δασμός δεν προβλέπονταν για την προστασίας και την ανάπτυξη της βιομηχανίας. Η κρατική προστασία περιορίζονταν τότε για την προστασία της λειτουργίας εμποροπανηγύρεων και στην απαγόρευση κάποιων ειδών πρώτης ανάγκης όπως θεωρούνταν τότε το σιτάρι και η σταφίδα.

Την ίδια εποχή όμως, το 1880, άρχισαν και κάποια μεγάλα δημόσια έργα όπως η ξήρανση της Κωπαΐδας λίμνης, η διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου και η επέκταση των σιδηροδρομικών γραμμών και της οδοποιίας.

Ακόμα δίνονται δάνεια τα οποία, δυστυχώς διατέθηκαν σε μη παραγωγικούς σκοπούς και οδήγησαν την χώρα σε πτώχευση και ήταν μία από τις αιτίες του ατυχή πολέμου το 1897.

Από την πτώχευση αυτή εξήλθε η Ελλάδα με το διακανονισμό που έκανε το 1898, από τον οποίον δέχτηκε τον Διεθνή Οικονομικό Έλεγχο από τους διάφορους πιστωτές της όπως την Αγγλία, τη Γαλλία, τη Ρωσία, τη Γερμανία, την Αυστρία και την Ιταλία. Αυτός ο έλεγχος ήταν πάνω σε ορισμένα κρατικά έσοδα από την εξαγωγή άλατος, διακίνηση πετρελαίου και τον φόρο κατανάλωσης καπνού, ακόμα και στο τελωνείο Πειραιώς, έλεγχος που γινόταν κυρίως για την εξόφληση των τοκοχρεολυσίων.

Το 1987 οι αντιπρόσωποι της Αυστρίας, της Γερμανίας και της Ρωσίας αποχώρισαν από την επιτροπή ελέγχου, και μετά το τέλος του 2^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου αποχώρισαν και τα άλλα μέλη της επιτροπής.

Στο μεταξύ στην κυβερνητική θέση στην Ελλάδα το 1909 κάθισε ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ο οποίος όχι μόνο εξασφάλισε την Δημοκρατία, το κράτος δικαίου αλλά και την οικονομική ανάπτυξη αλλά κατάφερε να διπλασιάσει την εδαφική έκταση της χώρας με την προσάρτηση εδαφών με μεγάλη οικονομική αξία. Αυτή η περίοδος ήταν για την Ελλάδα μία εύφορη οικονομική περίοδος όπου με την αξιοποίηση των νέων δανείων και την αξιοποίηση των νέων εδαφών η οικονομική πορεία της Ελλάδας έτεινε σε μία αλλαγή. Αναπτύσσεται έντονη οικονομική δραστηριότητα προς όλους τους τομείς και γίνεται καλή διαχείριση του δημοσίου χρήματος.

Δυστυχώς όμως ο 1^{ος} Παγκόσμιος Πόλεμος πέραν του έμψυχου παθητικού είχε και μεγάλο υλικό παθητικό όπως τις χορηγήσεις που γίνανε κατά τη διάρκεια του πολέμου για την κάλυψη των εξόδων για πολεμικά εφόδια ,διατροφή στρατιωτών και ένδυση ακόμα και για την κάλυψη ιατρικών περιθάλψεων. Μετά από αυτό η Ελλάδα αναγκάζεται να στρέψει τις βλέψεις της για επέκταση στην Μικρά Ασία με αποτέλεσμα την Μικρασιατική Καταστροφή η οποία προκάλεσε μεγάλη οικονομική κρίση και δυστυχώς η εθνολογική κρίση που υπέστη παραμένει ανεξίτηλη ακόμη και σήμερα.

Στην αγροτική παραγωγή τώρα κάποια μεγάλα κτήματα ήρθαν στα χέρια μεγάλων Ελλήνων γαιοκτημόνων και οι Έλληνες τσιφλικάδες άρχισαν να καλλιεργούν τα κτήματά του με την βοήθεια των κολίγων οι οποίοι στις αρχές του 20^{ου} αιώνα επαναστάτησαν με αποτέλεσμα την στάση του Κιλελέρ (1910). Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα το μοίρασμα 18 εκατομμύρια στρέμματα γης σε 303.000 ακτήμονες οικογένειες. Δυστυχώς όμως η ανάπτυξη της γεωργική παραγωγής και η εμπορευματοποίηση των αγροτικών προϊόντων γίνονταν με πολύ αργό ρυθμό.

1.3 Η Ελληνική Οικονομία κατά την περίοδο του μεσοπολέμου (1923-1940).

Ο 1^{ος} Παγκόσμιος Πόλεμος μόνο θετικά αποτελέσματα δεν είχε για την Ελλάδα και κατ επέκταση για την Ελληνική Οικονομία , που σε συνδυασμό με την Μικρασιατική καταστροφή έφεραν πάρα πολλά προβλήματα για την Ελλάδα εκείνη την εποχή, προβλήματα όπως η αποκατάσταση των προσφύγων ,η εκβιομηχάνιση της χώρας ,η ενίσχυση και η επέκταση των συγκοινωνιών και η ανάπτυξη της εργατικής πολιτικής.

Μέσα σε όλα αυτά τα άσχημα και αρνητικά μια σωστή κίνηση απέφερε καρπούς και έτσι με την συνθήκη της Λοζάννης έγινε ανταλλαγή άμαχου πληθυσμού από την Ελλάδα ,μια πλευρά ,και από τις Βουλγαρία και Τουρκία από την άλλη. Έτσι ήρθαν στην Ελλάδα 1.500.000 Έλληνες και η Ελλάδα παραχώρησε 500.000 Τούρκους και Βούλγαρους. Παλαιότερα η Ελλάδα είχε δεχτεί μεγάλες ομάδες προσφύγων , όπως το 1914 που 100.000 άτομα ήρθαν και εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα από Ρουμανία και Βουλγαρία και το 1917 60.000 εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα από την Ρωσία.Η αποκατάσταση όμως ενός

τέτοιου μεγάλου αριθμού προσφύγων , που έχουν ανάγκη τα πάντα , για πρώτη φορά αντιμετωπίζονταν από την Ελλάδα και φυσικό ήταν οι γαιοκτήμονες να αντιδράσουν για αυτή την ενέργεια της κυβέρνησης , η οποία ακάθεκτη παραχώρησε στην διάθεση των προσφύγων 17.000.000 στρέμματα καλλιεργούμενης και καλλιεργήσιμης γης και ιδρύθηκαν περίπου 2.000 προσφυγικοί συνοικισμοί σε ολόκληρη τη χώρα.

Η έκταση του κλήρου εξαρτιόταν από τα άτομα που είχε η κάθε οικογένεια και ανάλογα την θέση των εδαφών και την εφορία τους ο κάθε κλήρος κυμαινόταν από 80 έως 30 στρέμματα.

Με την εγκατάσταση των νέων ακτημόνων επιτεύχθηκε εντατικότερη και μεθοδικότερη καλλιέργεια στα εδάφη τα οποία έμεναν ακαλλιεργητα ως τότε. Έτσι επιτεύχθηκε η συνολική αύξηση των γεωργικών προϊόντων αλλά έγιναν και πολλά σφάλματα και ιδίως αδικίες γιατί δόθηκαν μεγάλες αποζημιώσεις σε καταπατητές και δόθηκαν μεγάλες εκτάσεις σε πρόσφυγες οι οποίοι δεν είχαν καμία σχέση με τον αγροτικό τρόπο ζωής και αυτό ως αποτέλεσμα είχε τον λάθος τρόπο εκμετάλλευσης της γης.

Πέραν της γης που δόθηκε στους πρόσφυγες το κράτος φρόντισε και για την αστική αποκατάστασή τους ,παραχωρώντας 13.000.000 χρυσές λύρες , από δάνειο και 3.500.000.000 δρχ. που δόθηκαν από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Κατά την περίοδο του μεσοπολέμου η Ελληνική Οικονομία είναι κατά κύριο λόγο γεωργική με εθνικό εισόδημα το ποίο δεν ξεπερνά κατά μέσο όρο τα 180 δολάρια. Το 6% του εργαζόμενου πληθυσμού έχει ως κύρια απασχόληση την αγροτική εκμετάλλευση.

Οι περισσότεροι αγρότες προσπαθούν να ζήσουν τις πολυπληθείς οικογένειές τους με την καλλιέργεια της γης η οποία είναι μικρότερη από εκείνη ,που αντιστοιχεί στο μέσο όρο των γεωργικών εκτάσεων, που κατέχουν οι Ευρωπαίοι γεωργοί.

Εξάγει πολυτελή γεωργικά προϊόντα , όπως σταφίδα , καπνό , νωπά φρούτα και ελαιόλαδο.

Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από την αυξανόμενη επέμβαση του κρατικού φορέα για την ενίσχυση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στην ίδρυση και ανάπτυξη της βιοτεχνίας και της βιομηχανίας.

Έτσι ψηφίζονται νόμοι που από του οποίους προβλέπεται :

(α) Η αναγκαστική απαλλοτριώση δημόσιων ή ιδιωτικών εκτάσεων για την ίδρυση βιοτεχνιών η βιομηχανιών.

(β) Η απαλλαγή φόρου προσόδου στις επιχειρήσεις οι οποίες τείνουν στην επέκταση των εγκαταστάσεων τους.

(γ) Στους δημόσιους πλειστηριασμούς προτιμώνται τα Ελληνικά προϊόντα αν ακόμα και η τιμές τους είναι μεγαλύτερη από αυτές των ξένων προϊόντων μέχρι και 5%.

(δ) Πριμοδοτούνται τα εγχώρια προϊόντα που προορίζονται για εξαγωγή και έτσι οι εξαγωγείς έχουν έναν μεγάλο σύμμαχο στην προσπάθεια πώλησης των διαφόρων προϊόντων τους.

Δυστυχώς όμως αυτά τα μέτρα δεν ήταν αρκετά για να αναπτυχθεί η βιομηχανική επιχείρηση , γιατί η Ελλάδα δεν έχει τα κατάλληλα ποσά πετρελαίου και γαιάνθρακά. Η μόνη διέξοδος στο μεγάλο αυτό πρόβλημα ήταν η πλήρης εκμετάλλευση των βροχοπτώσεων από την βιομηχανία έτσι ώστε να μην κατέφευγε σε λύσεις από το εξωτερικό , κάτι το οποίο θα στοίχιζε αρκετά στις Ελληνικές βιομηχανίες.

Παράλληλά με την ανάπτυξη της βιομηχανίας αναπτύσσεται και η συγκοινωνία. Οι σιδηρόδρομοι στην αρχή ήταν ιδιωτικοί και οι πρώτοι άρχισαν να κατασκευάζονται μέσα στο 1870 και μέχρι το 1905 ήταν έτοιμες να καλύψουν τις κεντρικές αρτηρίες της χώρας. Μετά το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων το κράτος εξαγόρασε όλους τους ιδιωτικούς σιδηροδρόμους , εκτός εκείνων της γραμμής Πειραιά - Αθήνας - Κηφισιάς , και ανέθεσε την εκμετάλλευσή τους στον ανάλογο οργανισμό για τους σιδηροδρόμους , εκείνη την εποχή , ο γνωστός σε όλους μας , με την σημερινή του ονομασία Ο.Σ.Ε.

Με την αγορά αυτή του κράτους έπαυσε ο ανταγωνισμός που υπήρχε μεταξύ των σιδηροδρόμων και έτσι εξασφαλίστηκαν φθηνά εισιτήρια και κόμιστρα, αλλά δυστυχώς κάθε χρόνο εμφανίζονταν μεγάλα ελλείμματα τα οποία καλύπτονταν με την βοήθεια του κράτους από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Τα ελλείμματα αυτά μπορούσαν να μην υπήρχαν αν δεν εφαρμοζόντουσαν κάποιες λάθος κινήσεις όπως αυτές των δωρεάν μεταφορών δημοσίου υλικού ταχυδρομικών σάκων και μεγάλες μειώσεις σε στρατιωτικές μεταφορές ή ακόμα και την χορήγηση δωρεάν εισιτηρίων σε πολλές ειδικές περιπτώσεις.

Ένα άλλο είδος μεταφορών άρχισε να γίνεται όλο και ποίο συχνή, η μεταφορά με αυτοκίνητα , που εμφανίστηκε μετά το τέλος του 1^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου , που υπερείχε των σιδηροδρόμων γιατί το αυτοκίνητο μπορεί να μεταφέρει φορτίο και επιβάτες ως το πλέον ακραίο σημείο ενώ το τρένο ως εκεί που υπάρχουν γραμμές και εφόσον είναι σε θέση να κάνουν μεταφορά.

Τα λεωφορεία για να αποφύγουν τον μεταξύ τους ανταγωνισμό , οργανώθηκαν το 1934 και έφτιαξαν το Κ.Τ.Ε.Λ. και πολύ αργότερα το 1949 , τα φορτηγά αυτοκίνητα έφτιαξαν τα Κ.Τ.Ε.Φ.Α τα οποία διαλύθηκαν το 1953 με τα φορτηγά να μπαίνουν στον ανταγωνισμό.

Η ανάπτυξη της εμπορικής ναυτιλίας δεν οφείλεται μόνο στα εκτεταμένα παράλια της Ελλάδος αλλά κυρίως στο ζήλο που έδειξαν οι Έλληνες ναυτικοί και οι μεγάλες νησιώτικες οικογένειες και ενδιαφέρον της πολιτείας για την ανάπτυξη των ναυτιλιακών επιχειρήσεων.

Το 1934 απαγορεύτηκε η μεταφορά των επιβατών με εμπορικά πλοία και δόθηκε η άδεια μόνο σε Ελληνικά πλοία να κάνουν μεταφορές από το ένα Ελληνικό λιμάνι σε άλλο Ελληνικό λιμάνι.

Όσον αφορά την προστασία εργασίας , με την λήξη του 1^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου (1918) και ενώ στην Ελλάδα ο πόλεμος δεν είχε ακόμα τελειώσει (1923) ψηφίστηκαν δύο νόμοι οι οποίοι έκτοτε συμπληρώθηκαν και τελειοποιήθηκαν και οι οποίοι έθεσαν τις βάσεις για την προστασία των εργαζομένων.

Το 1920 ψηφίστηκε ένας νόμος ο οποίος με τον οποίο ο εργοδότης ειδοποιεί εγγράφως τον απολυόμενο εργάτη, για να φροντίσει να βρει εγκαίρως δουλειά , ενώ το 1922 ψηφίστηκε ένας νόμος ο οποίος αναγκάζει τον εργοδότη να ασφαλίζει τον εργαζόμενο στον ιδρυόμενο ασφαλιστικό κοινωνικό οργανισμό.

Οι πόροι του κοινωνικού οργανισμού (Ι.Κ.Α.) θα προέρχονται από τις εργατικές και εργοδοτικές εισφορές οι οποίες θα υπολογίζονται με βάση την αμοιβή του εργαζομένου.

Η ασφάλιση θα αφορά τα γηρατειά , την αναπηρία , το θάνατο , τα δίφορα ατυχήματα , την ασθένεια και την ανεργία και παρέχεται σε όλα τα μέλη της οικογένειας.

Η οικονομία της Ελλάδος όμως , όπως των περισσότερων Ευρωπαϊκών κρατών τα οποία βρίσκονται σε ένα είδος ανάπτυξης , αρχίζει να πλήττεται και αυτή από την παγκόσμια οικονομική κρίση , η οποία χτύπησε την χειρότερη στιγμή τις Οικονομικά αναπτυσσόμενες χώρες άρχισε το καταστρεπτικό της έργο

1929 , που είναι το περίφημο Κραχ κατά το οποίο εκατομμύρια εργάτες, των βιομηχανικών χωρών , έμειναν άνεργοι.

Ευτυχώς η Ελλάδα ήταν από τις χώρες που δέχτηκε την λιγότερη πλήξη σε αντίθεση με τα βιομηχανικά μεγαθήρια , όπως η Αμερική , που καταστράφηκαν μεγάλοι βιομήχανοι και το πλήγμα της κόστισε πάρα πολύ.

Δυστυχώς η Ελλάδα επλήγει από ένα άλλο γεγονός το οποίο της στοίχισε αρκετά. Η Ελλάδα τότε ήταν συνδεδεμένη με την Αγγλική λύρα η οποία το 1932 εγκατέλειψε την χρυσή της βάση και έτσι η Ελλάδα αναγκάστηκε να την εγκαταλείψει και έτσι συνδέθηκε με το Αμερικάνικο Δολάριο. Η σχέση μεταξύ των δυο νομισμάτων , δολαρίου και δραχμής , καθορίστηκε στις 147 δραχμές. Έτσι η Ελλάδα για να μειώσει τις εξαγωγές συναλλάγματος περιόρισε τις εισαγωγές εμπορευμάτων.

Με τον περιορισμό των εισαγωγών μειώθηκε το άνοιγμα του ισοζυγίου πληρωμών και το 1935 σχεδόν ισοσκελίστηκε. Ο τιμάρημος άρχισε να υποχωρεί και η οικονομία της Ελλάδος άρχισε να έχει μία ανοδική πορεία μέχρι την 4^η Αυγούστου του 1936 , όταν δηλαδή διαλύθηκε το Κοινοβούλιο και εγκαθιδρύθηκε η δικτατορία.

Η δικτατορική κυβέρνηση έλαβε νέα μέτρα για την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού , την ανάπτυξη της γεωργίας και της βιομηχανίας. Καθόρισε την σχέση της δραχμής προς το δολάριο σε 540 δραχμές , έβαλε μέτρα για την διαφυγή του συναλλάγματος στο εξωτερικό και απαγόρευσε την κατοχή του χρυσού.

Με τα μέτρα αυτά σταθεροποιήθηκε κάπως η οικονομία της Ελλάδος μέχρι την 1^η Σεπτεμβρίου του 1939 όταν ξέσπασε Β' παγκόσμιος πόλεμος.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1 Η Νομισματική εξέλιξη της Ελλάδος από την αρχή του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου.

Κατά την διάρκεια της Γερμανικής κατοχής (1941-1944) η Ελληνική Οικονομία γνώρισε μεγάλες καταστροφές σε έμψυχο και άψυχο υλικό.

Ο νικητής Ελληνικός στρατός , των Αλβανικών βουνών , έρχεται στην πατρίδα και βλέπει την Ελλάδα υποδουλωμένη στους τρεις κατακτητές , Γερμανούς , Ιταλούς και Βούλγαρους , και μπαίνει και αυτός στην μάχη της ζωής και επιβίωσης , μια μάχη η οποία από την αρχή ήταν άνιση και από πολλούς καταδικασμένη. Από υπολογισμούς που έγιναν μέσω Ερυθρού Σταυρού και άλλων παρόμοιων φορέων , οι νεκροί από τον πόλεμο , από κακουχίες και πολεμικές επιχειρήσεις είναι πάνω από ένα εκατομμύριο.

Οι υλικές ζημιές ήταν ανυπολόγιστες. Οι γεωργικές , κτηνοτροφικές και βιομηχανικές παραγωγές μειώθηκαν κατά το ήμισυ , η ναυτιλία , οι συγκοινωνίες και τα δημόσια έργα καταστράφηκαν ολοσχερώς , οι σιδηρόδρομοι χρησιμοποιούνταν μόνο για τις στρατιωτικές μεταφορές των κατακτητών.

Το άσχημο για την Ελληνική Οικονομία ήταν πως η δραχμή υποτιμήθηκε τόσο που έφτασε μπροστά στον εξαφανισμό της κάτι που βοήθησε πολύ τους κατακτητές να καταληστέψουν το Ελληνικό κράτος. Τη στιγμή που στις άλλες κατεχόμενες χώρες της Ευρώπης , κατά την διάρκεια της κατοχής τους ο πληθωρισμός δεν αυξήθηκε παρά 2,5 στο Βέλγιο , 3 φορές στην Γαλλία και 14 φορές στην Πολωνία , στην Ελλάδα πολλαπλασιάστηκε κατά 5 εκατομμύρια φορές σε σχέση με τον Απρίλιο του 1941.

Με τη μέθοδο της εκτύπωσης νέων χαρτονομισμάτων μεγάλης ονομαστικής αξίας οι κατακτητές πήραν δικά τους πολλά αγαθά πολλών εκατομμυρίων δολαρίων. Έτσι αμέσως οι κατακτητές άνοιξαν με τον τρόπο τους μια μεγάλη πληγή στην Ελληνική Οικονομία και με τη σειρά της αυτή έπληξε πρώτα τα συμφέροντα των Ελλήνων οι οποίοι είχαν κάποια καλή οικονομική θέση εκείνη την εποχή. Αυτός το είδος ληστείας των Ελλήνων από τους κατακτητές τους έδειξε το μίσος που έτρεφαν για τη χώρα μας , αλλά μας έδωσε το ερέθισμα για να

υψώσει το ανάστημά του στον κατακτητή και να αντισταθεί στα κατακτητικά του σχέδια.

2.2 Η ελεύθερη Ελλάδα και η Οικονομία της μετά τον πόλεμο.

Μετά την απελευθέρωση η Ελληνική Κυβέρνηση , για να αντιμετωπίσει το νομισματικό αυτό πληθωρισμό , την 11^η Νοεμβρίου 1944 καθόρισε την σχέση της νέας δραχμής προς 50 δισεκατομμύρια παλαιές δραχμές , τη σχέση της χάρτινης λύρας προς 600 νέες δραχμές και του δολαρίου προς 150 δραχμές.

Η αδυναμία όμως της προώθησης του παραγωγικού μηχανισμού της χώρας , η ανώμαλη πολιτική κατάσταση που επικρατούσε λόγω του εμφυλίου πολέμου και η ανυπαρξία επαρκούς μεταλλικού καλύμματος εμπόδισαν την νομισματική σταθεροποίηση.

Οι τιμές αρχίζουν να υψώνονται με καλπάζοντα ρυθμό και η εμπιστοσύνη των Ελλήνων προς τη νέα δραχμή κλονίστηκε. Οι αναπροσαρμογές της δραχμής προς τα ξένα νομίσματα διαδέχονταν η μία την άλλη μέχρι την 9^η Απριλίου του 1953 , όταν η τιμή του δολαρίου διπλασιάστηκε και έγινε 30.000 δραχμές.

Αργότερα για λόγους λογιστικούς και ψυχολογικούς λόγους βγήκαν από την παραπάνω ισότητα του δολαρίου και των δραχμών τα τρία τελευταία μηδενικά , δηλαδή 1 δολάριο ισούται με 30 δραχμές. Η αναπροσαρμογή ήταν αυτή που σημάδεψε και εκείνη τη περίοδο , όπου ήταν και η τελευταία της.

Κατ' αυτόν τον τρόπο επιτεύχθηκε η επάνοδος της εμπιστοσύνης του λαού μας προς το εθνικό του νόμισμα , η ενίσχυση των εξαγωγών και η μείωση των εισαγωγών και η αύξησή του τουριστικού συναλλάγματος. Συντάχθηκαν ισοσκελισμένοι αλλά και ακόμη πλεονασματικοί προϋπολογισμοί , αυξήθηκαν οι καταθέσεις και οι τράπεζες μπορούσαν να χρηματοδοτούν τις επιχειρήσεις με μικρότερο επιτόκιο.

Δυστυχώς όμως τα παραπάνω δεν στάθηκαν αρκετά να αυξηθεί ο ρυθμός της ανάπτυξης της Ελληνικής Οικονομίας , ο οποίος παρέμεινε χαμηλός. Αυτό οφείλετε στους παρακάτω λόγους.

(α) Στην έλλειψη εξειδικευμένων εργατών στην βιομηχανία. Αυτό το γεγονός επιβαρύνει το κόστος παραγωγής και τα Ελληνικά προϊόντα δεν μπορούν να ανταγωνιστούν τις άλλες χώρες στην διεθνή αγορά.

(β) Στην αύξηση της ροπής προς κατανάλωση , η οποία οφείλεται στο χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα , αλλά και στην πολυτελή διαβίωση των υψηλών εισοδηματιών.

(γ) Στην αύξηση των χρηματικών εισοδημάτων των εργαζομένων με ρυθμό ταχύτερο από τη αύξηση των υλικών αγαθών και υπηρεσιών , που παράγονται.

2.3 Παραγωγικές δυνατότητες της Ελληνικής Οικονομίας από την αρχή του 2ου Παγκοσμίου πολέμου μέχρι την μεταπολίτευση (1939-1974).

Κατά την τετράχρονη κατοχή από τις δυνάμεις του άξονα (1941-1944) οι παραγωγικές ικανότητες μειώθηκαν κατά το ήμισυ , ενώ οι πολιτικές διαμάχες και ιδίως ο εμφύλιος πόλεμος , που επακολούθησαν , συμπλήρωσαν το δυστυχώς μεγάλο καταστροφικό έργο προς την Ελληνική Οικονομία.

Από το 1948 όμως και μετά αρχίζει η ανόρθωση της Ελληνικής Οικονομίας και μάλιστα με ταχύ ρυθμό και το σημαντικότερο από όλα είναι πως η εξάπλωσή της γίνεται σε όλους τους τομείς και μορφές παραγωγής , όπως στη γεωργία , στη κτηνοτροφία , στη βιοτεχνία , στη βιομηχανία , στη ναυτιλία , στο εμπόριο , στην συγκοινωνία και στην προστασία της εργασίας.

Στην γεωργική παραγωγή γίνονται μεγάλα αποστραγγιστικά και αρδευτικά έργα και ιδρύονται οι γεωργικοί συνεταιρισμοί. Ακόμα ενισχύεται η παραγωγή γεωργικών προϊόντων τα οποία συνδέονται με την βιομηχανία , προϊόντα όπως το βαμβάκι , ο καπνός κ.α. στα οποία πριμοδοτούνται οι εξαγωγές.

Το καθαρό όμως ετήσιο αγροτικό εισόδημα δεν υπερβαίνει τα 135 δολάρια κατά κεφαλήν αγρότη , ενώ του μη αγρότη ανέρχεται σε 380 δολάρια. Ο αγροτικός πληθυσμός στην περίοδο αυτή ανέρχεται στο 58 % όλου του πληθυσμού και απολαμβάνει το 34 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες διαπιστώνεται ότι , για να ανταποκριθεί η Ελληνική Οικονομία από την αθλιότητα και την φτώχεια πρέπει να αλλάξει τον γεωργικό χαρακτήρα που κατείχε και να στραφεί στην ανάπτυξη της βιομηχανίας και καλύτερα στην ανάπτυξη της βαριάς βιομηχανίας.

Διατυπώθηκαν βέβαια και οι αντίθετες απόψεις όπως αυτή που λέει το ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχουν πρώτες ύλες όπως ο γαιάνθρακας και το πετρέλαιο.

Στις αντιρρήσεις αυτές αντιπαρατάχθηκαν η ύπαρξη μεγάλων λιγνιτοφόρων κοιτασμάτων του Αλιβερίου και κυρίως της Πτολεμαΐδας και η ύπαρξη αρκετών υδατοπτώσεων στους ποταμούς της Μακεδονίας , της Ηπείρου , της Στερεάς Ελλάδας και της Πελοποννήσου.

Στην πενταετία γύρω στα 1950-55 έγιναν τα πρώτα υδροηλεκτρικά εργοστάσια στο Λάδωνα , στο Λούρο και στον Άγρα. Η λειτουργία των εργοστασίων αυτών , συνδυαζόμενη με το θερμοηλεκτρικό εργοστάσιο του Αλιβερίου πενταπλασίασε την ηλεκτρική ενέργεια , σε σχέση με την προπολεμική.

Με την βοήθεια αυτών των αξιόλογων εργοστασίων όχι μόνο δεν ηλεκτροδοτήθηκε όλη η Ελλάδα μέχρι και την πιο μικρή καλύβα αλλά το σημαντικότερο από όλα ήταν πως δόθηκε η ευκαιρία σε βιομηχάνους να ιδρύσουν μεγάλες και αξιόλογες βιομηχανίες , γιατί απέκτησαν κινητήρια δύναμη.

Έκτοτε η αύξηση της παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας συνεχίστηκε με γοργό ρυθμό και την δεκαετία μεταξύ 1960 μέχρι το 1970 έφτασε σε μεγάλες ποσότητες , σχεδόν τετραπλασιάστηκε. Από τα 2198 GWH που παρήγαγε το 1960 έφτασε το 1970 σε 8792 GWH.

Κατά την μεταπολεμική περίοδο ιδρύθηκαν νέες μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις , ενώ ακόμα έγινε προσπάθεια από πολλές βιομηχανίες να ανανεώσουν τον μηχανολογικό τομέα τους με νέας τεχνολογίας μηχανήματα και αυτές που το κατάφεραν είχαν αποδόσεις φανερές. Αρχίζουν να παράγονται όλο και περισσότερα νέα προϊόντα , τα οποία αρχίζουν να ανταγωνίζονται τα ξένα στην διεθνή αγορά.

Μεταξύ των νεοϊδρυόμενων βιομηχανιών την πρώτη θέση κατέχουν βιομηχανίες κλωστοϋφαντουργίας και οι βιομηχανίες τροφίμων και μετά ακολουθούν οι βιομηχανίες ξύλου , δέρματος , τσιγάρων , ρουχισμού , χαρτιού , χημικές βιομηχανίες , τεχνικές και οικοδομικές και άλλες.

Με την πάροδο του χρόνου και εντός της περιόδου της βιομηχανικής ανάπτυξης παρουσιάστηκαν διάφορα προβλήματα σε αυτή , και τα σπουδαιότερα αυτών είναι : (α) Η συγκέντρωση των βιομηχανικών εγκαταστάσεων της τέως Διοίκησης Πρωτεύουσας. (β) Το υψηλό κόστος παραγωγής σε σχέση με τις άλλες χώρες και (γ) η εξάρτηση της Ελληνικής βιομηχανικής παραγωγής από

την εσωτερική κατανάλωση , όσων αφορά την κατανάλωση από την εξωτερική και όσον αφορά τις προμήθειες των πρώτων υλών.

Όπως όλοι οι τομείς που χρειάζονται ανάπτυξη και πρέπει να αναπτυχθούν , πρέπει να έχουν την κατάλληλη υποδομή , ένας φορέας που πρέπει να είναι ανεπτυγμένος είναι αυτός των μεταφορικών μέσων.

Οι Ελληνικοί σιδηρόδρομοι μετά τον πόλεμο ήταν όλοι σε άθλια κατάσταση. Οι διάφορες πολεμικές επιχειρήσεις , από μεριά των Ελλήνων να αποτρέψουν μεταφορές των εχθρών , άφησαν τους σιδηροδρόμους σε κατάσταση η οποία μόνο μια λέξη θα τους χαρακτήριζε , καταστροφή. Τότε έπρεπε να γίνει μια άμεση παρέμβαση από τον κρατικό φορέα ο οποίος άρχισε αμέσως τις διάφορες αποκαταστάσεις στις καταστροφές.

Το μεγαλύτερο και αναγκαιότερο μέρος του δικτύου , όπως προανέφερα , είχε φτιαχτεί από το 1905 , αλλά η επέκτασή του είχε δυο μεγάλους αντίπαλους. Ο πρώτος ήταν και είναι η μορφολογία του Ελληνικού εδάφους η οποία είναι γεμάτη βουνά και ως γνωστό δεν μπορούν να μπουν εύκολα σιδηρόδρομοι σε ορεινές περιοχές. Ο άλλος λόγος ήταν η "μόδα" των αυτοκινήτων που ήρθε μετά τον πόλεμο και αναμενόμενο ήταν να υπάρξει ανταγωνισμός μεταξύ των δυο μέσων μεταφορών.

Το εθνικό δίκτυο αυξήθηκε κατά την περίοδο αυτή από τα 7.500 χιλιόμετρα στα 8.700 χιλιόμετρα και το επαρχιακό δίκτυο από τα 25.000 χιλιόμετρα στα 28.300.

Τα διάφορα οχήματα (λεωφορεία , επιβατικά , φορτηγά , μοτοσικλέτες και αυτοκίνητα Ι.Χ. και Δ.Χ.) σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ παρουσίασαν σημαντική αύξηση. Από το 129.150 που ήταν το 1961 έφτασαν το 1974 σε 643.350.

Ο Ελληνικός εμπορικός στόλος από 1.043 πλοία χωρητικότητας 5.384 χιλ. κόρων , που ήταν το 1960 , έφτασε 1974 σε 3.145 πλοία χωρητικότητας 24.080 χιλ. κόρων.

Οι κλίνες και οι ξενώνες των τουριστικών καταλυμάτων από 60.000, που ήταν το 1962 , έφτασαν το 1974 τις 175.000 και οι αφήξεις των περιηγητών από το εξωτερικό, τουρίστες κ.α , που ήταν 39.400 το 1948 , έφτασαν το 1974 σε 3.019.000 άτομα.

Η οικοδομική δραστηριότητα με βάση τις άδειες οικοδόμησης , που εκδόθηκαν , από 13.340 τετραγωνικά μέτρα το 1961 , ανήλθε το 1974 σε 72.130 τετραγωνικά μέτρα.

Από τα ελάχιστα αυτά στοιχεία που παρατάθηκαν , προκύπτει ότι όλα τα οικονομικά μεγέθη της περιόδου που αναφέρω , αυξήθηκαν καταπληκτικά και συντέλεσαν στην αύξηση του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος , το οποίο μέχρι το τέλος της περιόδου πενταπλασιάστηκε με παράλληλη αύξηση του κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (Α.Ε.Π.) , το οποίο και αυτό τετραπλασιάστηκε γιατί παράλληλα αυξήθηκε και ο πληθυσμός της χώρας , κάτι το οποίο σήμερα καίει τους Έλληνες.

Το ποσοστό συμμετοχής του αγροτικού κλάδου στο σχηματισμού του εθνικού προϊόντος , ενώ στην αρχή της περιόδου ήταν 27% , μειώθηκε στο 16% , παρά το γεγονός ότι το αγροτικό εισόδημα σε όλη την περίοδο έβαινε με ετήσια αύξηση 4%. Το κενό , που δημιουργήθηκε από τη μείωση της συμμετοχής του αγροτικού εισοδήματος , καλύφθηκε με αντίστοιχη αύξηση της συμμετοχής του βιομηχανικού κλάδου.

Αναμενόμενο ήταν το βιοτικό επίπεδο στην Ελλάδα να αρχίσει να βελτιώνετε ποιοτικά και να αυξάνετε ποσοτικά. Η κατανάλωση π.χ. του κρέατος από 9% , που ήταν το 1948 , έφτασε το 1974 σε 20% , ενώ υπήρχε μείωση στη κατανάλωση δημητριακών και του ψωμιού.

Η ευνοϊκή αυτή εξέλιξη της συνολικής παραγωγικότητας της Ελληνικής οικονομίας επιτεύχθηκε , γιατί κατά την περίοδο αυτή πραγματοποιήθηκαν σημαντικές επενδύσεις και ο πληθωρισμός και η ανεργία περιορίστηκαν σε χαμηλά επίπεδα.

Κατά την περίοδο αυτή έλαβαν χώρα δύο μεγάλα γεγονότα , τα οποία επηρέασαν τότε και σήμερα ακόμα μπορούν και επηρεάζουν την Ελληνική οικονομία.

(α) Η σύνδεση της Ελλάδας με την Ε.Ο.Κ. την 1^η Νοεμβρίου 1962 , κατά την οποία η Ελλάδα υποχρεώθηκε να μειώσει σταδιακά τους τελωνειακούς δασμούς για τα εμπορεύματα , που προέρχονται από κράτη μέλη της Ε.Ο.Κ. , όπως η Γαλλία , η Ιταλία , το Βέλγιο , η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο , αλλά και κράτη μέλη της Ε.Ο.Κ. οφείλουν να πράττουν το ίδιο και για τα εξαγόμενα από την Ελλάδα προϊόντα.

(β) Η εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο και η παράνομη κατοχή του 28% του εδάφους της. Έτσι η Ελλάδα γνώρισε για μια ακόμη φορά την προσφυγιά και ανέλαβε ένα μεγάλο εθνικό καθήκον με πολλές οικονομικές προεκτάσεις για αυτή.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

3.1 Η Ελληνική Οικονομία από την μεταπολίτευση μέχρι το 1993.

Η γεωργική παραγωγή και μετά την παλιννόστηση της Δημοκρατίας το 1974 , συνέχισε την ανοδική πορεία της παρά το γεγονός ότι ο ενεργός γεωργικός πληθυσμός μειώθηκε σημαντικά και από 3.081.731 , που ήταν το 1971 , έφτασε το 1981 τα 2.955.342 άτομα. Μείωση κατά 5%.

Η αύξηση αυτή της γεωργικής παραγωγής οφείλετε στα παρακάτω γεγονότα που είναι:

(α) Η αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων που αρχίζουν τα 9.240 χιλιάδες στρέμματα και φτάνουν τα 11.830 , μια αύξηση που φτάνει τα 28%.

(β) Η αύξηση της καλλιέργειας οπωροφόρων δέντρων που από 142.000 δέντρα , έφτασαν τα 182.000 το 1989 , μια αύξηση της τάξης του 28%.

(γ) Η αύξηση των γεωργικών μηχανημάτων.

Οι μηχανές σποράς από 36.934 έφτασαν τις 66.133 , μια αύξηση 80%.

Οι θεριζοαλωνιστικές μηχανές από 9.085 έφτασαν τις 14.462 , αύξηση 57%.

Οι μηχανοκίνητοι ψεκαστήρες από 90.220 έφτασαν τους 178.367 , αύξηση 97%.

Η εξέλιξη του ζωτικού πλούτου της χώρας παρουσίασε την παρακάτω εικόνα:

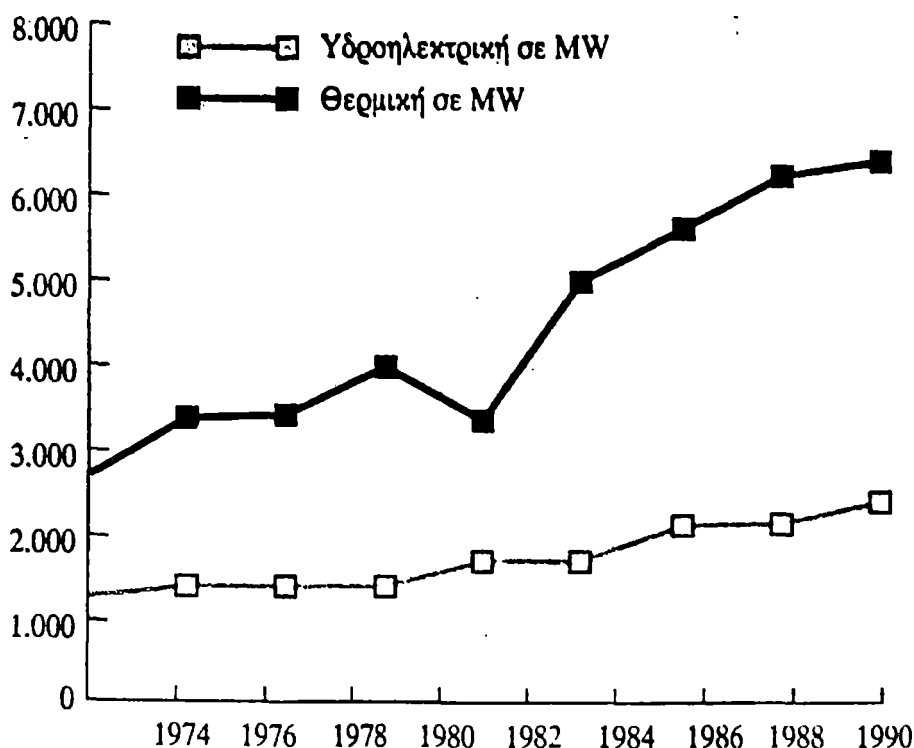
Είχαμε μείωση των βοοειδών από 1.247 σε 678 χιλιάδες , μια μείωση της τάξεως του 83%. Οι χοίροι αυξήθηκαν κατά 32% και από 761 μεταπήδησαν στις 1.011 χιλιάδες , ενώ τα πρόβατα , οι αίγες , οι όρνιθες και τα λοιπά πουλερικά δεν παρουσίασαν αύξηση ή μείωση.

Όσον αφορά τον αλιευτικό πλούτο , ο αριθμός των αλιευτικών σκαφών που κινούνται με μηχανικά μέσα , από 2.790 έφτασαν το 1974 τα 9.017 σκάφη , δηλαδή αύξηση **223%**.

Η εγκατεστημένη ισχύς από τις 3.988 MW , που ήταν το 1974 , έφτασε τις 8.811 MW το 1990 , ήτοι αυξήθηκε κατά 120%.

Την μεγαλύτερη αύξηση σημείωσε η θερμική ενέργεια , 137% , ενώ την μικρότερη η υδροηλεκτρική με 86%.

Το παρακάτω διάγραμμα 3.1 , δείχνει την αύξηση της θερμικής και της υδροηλεκτρικής ενέργειας .

Ο τουρισμός όπως ήταν αναμενόμενο , είχε μεγάλη αύξηση και αυτό φαίνεται από την αύξηση των αριθμών των κλινών και από τη μεγάλη αύξηση των αφίξεων από το εξωτερικό.

Οι κλίνες έφτασαν τις 483.350 το 1990 , από τις 175.000 του 1974 , αύξηση 150%.Οι αφίξεις τουριστών από 3.019.000 , που ήταν το 1974 , έφτασαν τα 8.053.000 το 1987 , μία αύξηση 166%.

Το εθνικό οδικό δίκτυο από τα 8.700 χιλιόμετρα , που ήταν το 1974 , έφτασε τα 9.100 χιλιόμετρα το 1990 και το επαρχιακό δίκτυο από τα 28.300 χιλιόμετρα έφτασε τα 29.210 χιλιόμετρα παρά το βραχώδες του Ελληνικού εδάφους , ενώ το σιδηροδρομικό δίκτυο ισχύει μέχρι ακόμη και σήμερα.

Ο Ελληνικός εμπορικός στόλος από 3.145 πλοία , συνολικής χωρητικότητας 24.080 χιλιάδων κόρων , που ήταν το 1974 , μειώθηκε και έφτασε τα 2.031 πλοία συνολικής χωρητικότητας 22.526 χιλιάδων κόρων το 1990.

Οι τηλεπικοινωνίες την περίοδο αυτή παρουσίασαν μεγάλους ρυθμούς ανάπτυξης. Αυτό μπορεί να φανεί από την πληθώρα των ιδιωτικών τηλεοπτικών

καναλιών που υπάρχουν. Τα αυτόματα τηλέφωνα από 1.862.000 που ήταν το 1974 , έφτασαν τα 4.698.800 το 1990 με ανάλογη αύξηση των τηλεφωνικών κέντρων.

Η παραγωγή μεταλλευμάτων σε φυσική κατάσταση (λιγνίτη , βωξίτη , νικελίου , μαγκανίου , σιδηροπυρίτη κ.α.) παρουσίασε σημαντική αύξηση μεταξύ των ετών 1974-1990 πλην ελάχιστων , τα οποία εμφάνισαν μεγάλες πάρα πολύ διακυμάνσεις.

Η παραγωγή λατομικών προϊόντων (μάρμαρο , γύψο κ.α) κατά την αναφερόμενη περίοδο παρουσίασε κι αυτή μεγάλη άνοδο τόσο ως την ποιότητα και αξία , όσο και ως την ποσότητα εξόρυξης.

Όσον αφορά το εξωτερικό εμπόριο η Ελληνική Οικονομία παρουσίασε την εξής εικόνα. Οι εξαγωγές από τα 60.890 εκατομμύρια δραχμές σε εγχώριο νόμισμα , που ήταν το 1974 , έφτασαν τα 1.579.967 εκατομμύρια δραχμές το 1992 ενώ οι εισαγωγές από 132.181 εκατομμύρια δραχμές έφτασαν τα 3.761.230 εκατομμύρια δραχμές. Το άνοιγμα συνεπώς του εμπορικού ισοζυγίου για την παραπάνω περίοδο έφτασε από 71.291 εκατομμύρια δραχμές τα 2.181.263 εκατομμύρια δραχμές.

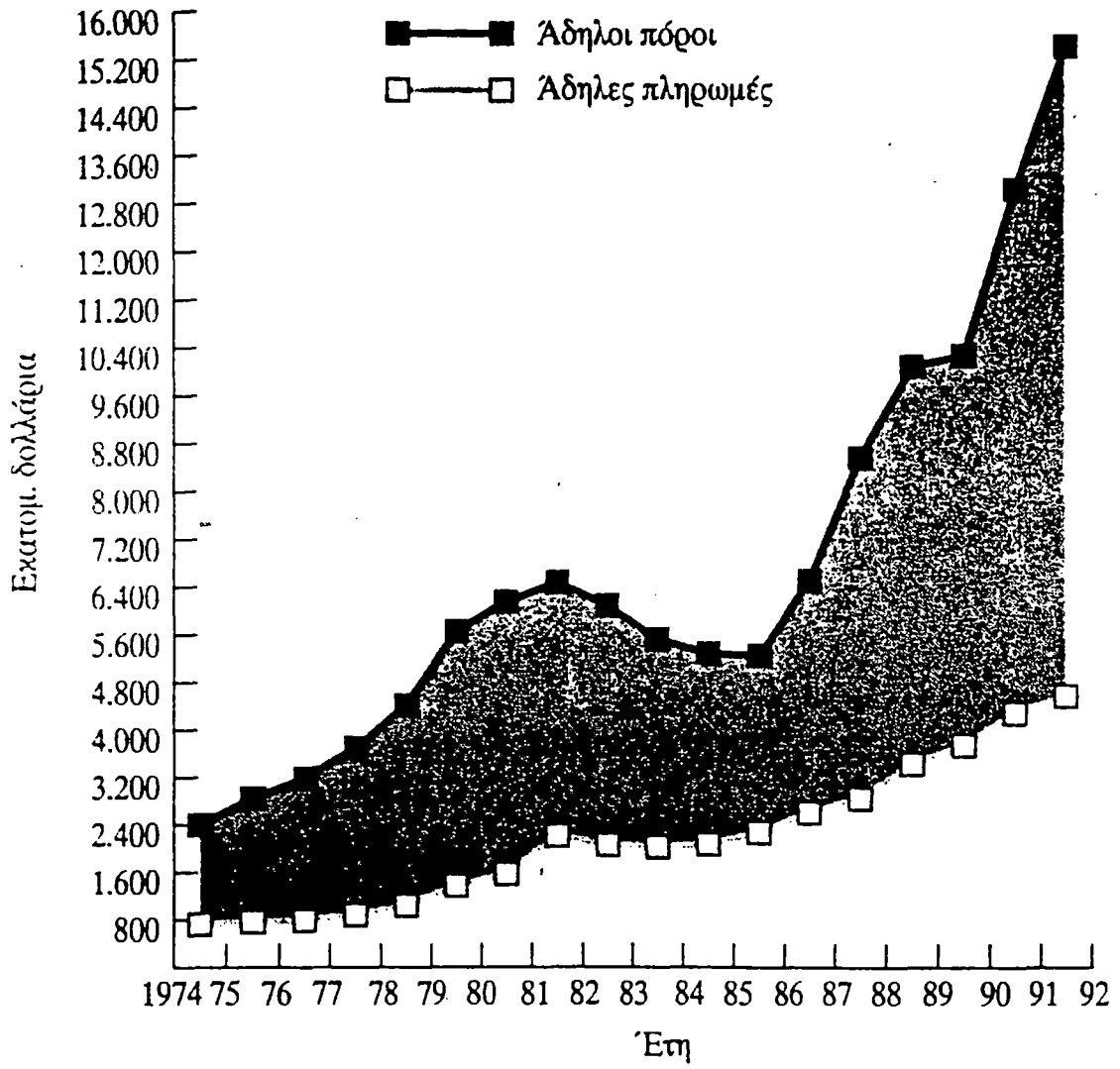
Η σχέση των εξαγωγών προς τις εισαγωγές για όλα τα έτη της πιο πάνω περιόδου κυμαίνεται από τα 40%-50%.

Στην περίοδο μεταξύ 1923-1974 η σχέση αυτή ήταν 30%-35%. Πρέπει η άνοδος των εξαγωγών μας να είναι πολύ ταχύτερη από την άνοδο των εισαγωγών για μην αυξηθεί το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου. Ένα μεγάλο μέρος βέβαια του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου καλύπτεται από τους άδηλους πόρους γιατί το ισοζύγιο των άδηλων πόρων είναι πάντα πλεονασματικό.

Αυτό μπορούμε να το δούμε αναλυτικότερα στο σχεδιάγραμμα 3.2.

Το υπόλοιπο μέρος καλύπτεται είτε από εξωτερικό δανεισμό είτε από εκροή χρυσού ή από την εισροή συναλλάγματος από άλλες χώρες του εξωτερικού.

Σχεδιάγραμμα 3.2.(επόμενη σελίδα) Το ισοζύγιο των άδηλων πόρων και πληρωμών. Στο σκιερό μέρος μπορούμε να δούμε την πορεία του πλεονάσματος του ισοζυγίου σε εκατομμύρια δολάρια.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1 Η αγροτική οικονομία στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Ελλάδας.

Η αγροτική οικονομία περιλαμβάνει την γεωργία , την κτηνοτροφία , την αλιεία και την δασοπονία.

Η αγροτική οικονομία έχει μεγάλη σημασία για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Ελλάδας γιατί , όπως προανέφερα σε άλλη ενότητα , απασχολεί ένα σημαντικό τμήμα του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και γιατί τροφοδοτεί τους άλλους τομείς και τα αστικά κέντρα με ανθρώπινο δυναμικό , με πρώτες ύλες και με μέσα διατροφής.

Είναι ο πρώτος συναλλαγματοφόρος τομέας της εθνικής οικονομίας. Οι εξαγωγές των διαφόρων γεωργικών προϊόντων καλύπτουν το 1/3του εισαγόμενου συναλλάγματος.

Συγκρίνοντας τη ζωική με τη φυτική παραγωγή διαπιστώνουμε ότι η φυτική παραγωγή κατέχει το 69% της παραγωγής και η ζωική το 27% , τα υπόλοιπα καταλαμβάνουν η δασική παραγωγή 3% και η αλιεία 1%.

Καταβλήθηκε και καταβάλλεται προσπάθεια να ενισχυθεί η ζωική παραγωγή και να φθάσει στο 69% , να ανατραπεί δηλαδή η σχέση για να καλύψει τις εισαγωγές σε ζωικά προϊόντα (κρέατα , γάλα , τυρί κ.α.) και να απαλλάξει το εμπορικό ισοζύγιο από την επιβάρυνση των ζωικών προϊόντων.

Τα μεγάλα μειονεκτήματα της αγροτικής οικονομίας είναι ο μικρός κλήρος , η χαμηλή παραγωγικότητα , οι μικρές αποδόσεις και το υψηλό κόστος παραγωγής των Ελληνικών προϊόντων.

Το μέσο μέγεθος της γης ανά αγροτική εκμετάλλευση είναι 37 στρέμματα , ενώ των κρατών-μελών της Ε.Ο.Κ είναι 168 στρέμματα και των Η.Π.Α 1.600 στρέμματα. Μεγάλο επίσης εμπόδιο για την αρτιότερη εκμετάλλευση της Ελληνικής γης είναι ο κατακερματισμός των καλλιεργήσιμων εκτάσεων , που ανήκουν στον ίδιο ιδιοκτήτη και η διασπορά τους σε απομακρυσμένα σημεία μεταξύ τους.

Είναι το περίφημο πρόβλημα του αναδασμού , το οποίο δεν απέδωσε πολλά, γιατί παρουσιάστηκαν πολλά εμπόδια.

Εξ αιτίας των πιο πάνω μειονεκτημάτων ο αγροτικός πληθυσμός της Ελλάδας φθίνει συνεχώς. Οι νέοι εγκαταλείπουν την ύπαιθρο και καταφεύγουν στην πόλη , για να έναν καλύτερο τρόπο ζωής. Από 47% , που ήταν το 1951 ο αγροτικός πληθυσμός της Ελλάδας , μειώθηκε σχεδόν κατά το ήμισυ και έφτασε το 1986 στο 28%.

Όμως το ποσοστό αυτό συγκρινόμενο με το αντίστοιχο των κρατών-μελών της Ε.Ο.Κ. εξακολουθεί να είναι υψηλό και να προσδιορίζει το χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης της χώρας μας. Ο αγροτικός πληθυσμός των αγροτικών κρατών-μελών της Ε.Ο.Κ. είναι κατά μέσο όρο 10%.

Όσον αφορά την κατά ηλικίες σύνθεση του αγροτικού μας πληθυσμού , παρατηρείται ότι το ποσοστό των νέων , που ασχολείται με την αγροτική οικονομία , συνεχώς φθίνει , ενώ μεγαλώνει το ποσοστό των μεγάλης ηλικίας ατόμων , συνταξιούχους αγρότες.

Το 1951 οι αγρότες ηλικίας μέχρι 29 ετών κατείχαν το 57% του συνολικού αγροτικού πληθυσμού και το 1981 μειώθηκαν και έφτασαν το 41% , ενώ οι συνταξιούχοι αγρότες το 1951 κατείχαν το 14% , το 1981 έφτασαν το 27%.

Η χρηματοδότηση των αγροτών γίνεται κυρίως μέσω της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος (Α.Τ.Ε.) η οποία έχοντας ένα μεγάλο δίκτυο καταστημάτων , πάνω από 400 σε όλη την Ελλάδα.

Οι βασικές όμως πηγές των διαφόρων δημοσίων δαπανών για την Ελληνική Γεωργία , έρχονται από τον Τακτικό Προϋπολογισμό και τον Προϋπολογισμό των Δημοσίων Επενδύσεων.

Από τον τακτικό προϋπολογισμό χρηματοδοτούνται το Κεντρικό Ταμείο Γεωργίας , Κτηνοτροφίας και Δασών (Κ.Τ.Γ.Κ.Δ.), η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη , η συνταξιοδότηση των αγροτών και οι αποζημιώσεις από καταστροφές της αγροτικής παραγωγής (Ο.Γ.Α).

Από τον προϋπολογισμό των δημοσίων επενδύσεων χρηματοδοτούνται τα προγράμματα ανάπτυξης της γεωργίας εγγειοβελτικά έργα. Πολλά προγράμματα ανάπτυξης της γεωργίας και πολλά εγγειοβελτικά έργα χρηματοδοτήθηκαν και ακόμα χρηματοδοτούνται από τα διάφορα Ευρωπαϊκά πακέτα στήριξης .

Οι δαπάνες για τη γεωργία στην Ελλάδα διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

- A) Στις δαπάνες εισοδηματικού χαρακτήρα. Αυτές αποβλέπουν στην στήριξη των τιμών των αγροτικών προϊόντων , για να εξασφαλίσουν την παραγωγή και τις
- B) Στις δαπάνες επενδυτικού χαρακτήρα , με σκοπό την αναδιάρθρωση της Ελληνικής γεωργίας , η οποία δυστυχώς βαδίζει με πολύ αργό ρυθμό.
- Γ) Στις δαπάνες κοινωνικού χαρακτήρα. Αυτές χορηγούνται μέσω των Οργανισμών Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

5.1 Η ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας - α) Βιομηχανία.

Η έννοια της βιομηχανίας περιλαμβάνει την μεταποίηση , ή την κυρίως βιομηχανία , τα ορυχεία , τις επιχειρήσεις ηλεκτρισμού και φωταερίου και τις κατασκευές.

Η μεταποίηση στην Ελλάδα τη δεκαετία του 1950 περιλάμβανε μικρές βιοτεχνίες με , δυστυχώς για την Ελλάδα τότε , χαμηλή παραγωγικότητα με μικρό κύκλο εργασιών και με μικρά κεφάλαια επενδύσεων.

Παρήγαγαν κυρίως καταναλωτικά αγαθά , όπως τρόφιμα , ποτά , καπνό , υφαντικά προϊόντα και υποδήματα , που προορίζονταν μόνο για την εσωτερική κατανάλωση.

Στην αρχή της δεκαετίας του 1960 πολλές από τις μικρές βιοτεχνίες συνενώθηκαν και το αποτέλεσμα αυτών των συνενώσεων ήταν η δημιουργία μεγάλων μεταποιητικών επιχειρήσεων , ενώ συγχρόνως ιδρύθηκαν και νέες μεγάλες και πολλά υποσχόμενες επιχειρήσεις.

Δυστυχώς τόσο οι νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις , όσο και αυτές που προήλθαν από τις διάφορες συνενώσεις μικρότερων και παλαιότερων , εγκαταστάθηκαν όλες στις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας , Αθήνα-Πειραιά , Θεσσαλονίκη , Πάτρα κ.α , όπου έβρισκαν τα φθηνά εργατικά χέρια και το άφθονο καταναλωτικό κοινό.

Δυστυχώς κάτω από αυτές τις συνθήκες η ανάπτυξη της περιφέρειας και η οικονομία αυτής ήταν αδύνατη.

Στο μεταξύ κατά το τέλος της περιόδου εμφανίζεται για πρώτη φορά η βαριά βιομηχανία με την ίδρυση των Ελληνικών διυλιστηρίων και των ελληνικών ναυπηγείων και ακόμη της βιομηχανίας αλουμινίου , αζωτούχων και φωσφορούχων λιπασμάτων , της χαλυβουργικής , των ναυπηγείων Ελευσίνας κ.α.

Τα προϊόντα που άρχισαν να παράγονται , δεν προορίζονταν μόνο για την εσωτερική αλλά και για την εξωτερική κατανάλωση.

Στην δεκαετία του 1970 ιδρύονται και άλλες μεγάλες βιομηχανίες υφαντικών υλών , χημικών προϊόντων , κατασκευής μηχανών κ.α. και η ίδρυση νέων μεγάλων βιομηχανιών συνεχίζεται με τον ίδιο ρυθμό σε ολόκληρη τη δεκαετία του 1980. Τα παραγόμενα προϊόντα είναι υψηλών προδιαγραφών και απαιτήσεων εφάμιλλα εκείνων των προηγμένων χωρών. Αντικαθιστούν τα εισαγόμενα , των οποίων η εισαγωγή το 1990 μειώθηκε και από το 24% , που ήταν το 1960 , έφτασε στο 20% , ενώ οι εισαγωγές αυξήθηκαν και από 14% , που ήταν το 1960 , έφτασαν το 72% το 1990.

Σήμερα από την Ελλάδα εξάγονται βιομηχανοποιημένα τρόφιμα , χημικά προϊόντα , ποτά , γουναρικά , κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα κ.α.

Από τα προϊόντα των ορυχείων τη μεγαλύτερη ανάπτυξη γνώρισαν ο λιγνίτης , ο βωξίτης , το νικέλιο , ο λευκόλιθος και τα μάρμαρα. Η εξόρυξη των προϊόντων αυτών αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία σαράντα χρόνια , γιατί ένα μεγάλο μέρος των προϊόντων αυτών προορίζεται για εξαγωγές.

Η εκμετάλλευση του λιγνίτη άρχισε από το 1953 με τα λιγνιτωρυχεία του Αλιβερίου και αργότερα το 1960 τη Πτολεμαΐδας και πολύ αργότερα , το 1970 , της Μεγαλόπολης . Έτσι , το 1980 το 54% της ηλεκτρικής ενέργειας παραγόταν από λιγνίτη των τριών αυτών λιγνιτωρυχείων.

Η παραγωγή βωξίτη άρχισε από το 1950 και αφορούσε μόνο εξαγωγές και μάλιστα σε μικρή κλίμακα . Η συστηματική εκμετάλλευση άρχισε από το 1966 , όταν στο Δίστομο ιδρύθηκε το εργοστάσιο της Π.Ε.Σ.Ι.Ν.Ε και έφτασε η παραγωγή το 1980 τα 3 εκατομμύρια τόνους ετησίως . Η μισή παραγωγή ακατέργαστη προορίζεται για το εξωτερικό , ενώ η άλλη μισή χρησιμοποιείται στο εσωτερικό για την παραγωγή αλουμίνας και αλουμινίου.

Η εξόρυξη των υπολοίπων ορυκτών παρουσίασε για την περίοδο 1950-1990 σημαντική αύξηση με σκοπό την κάλυψη της ζήτησης τόσο στο εξωτερικό όσο, και στο εσωτερικό.

Οι επιχειρήσεις ηλεκτρισμού και φωταερίου κατά την ίδια περίοδο των τελευταίων σαράντα χρόνων παρουσίασαν μεγάλη αύξηση με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 10%.

Για την ηλεκτρική ενέργεια αξιοποιήθηκαν τόσο τα κοιτάσματα λιγνίτη , όσο και οι υδατοπτώσεις . Δημιουργήθηκαν τα θερμοηλεκτρικά εργοστάσια του Αλιβερίου , της Πτωλεμαΐδας και της Μεγαλόπολης και τα υδροηλεκτρικά εργοστάσια Ταυρωπού , Λάδωνα , Κρεμαστών , Καστρακίου , Πολυφύτου κ.α

Δυστυχώς η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τα θερμοηλεκτρικά εργοστάσια συνεχώς αυξάνεται , ενώ μειώνεται η παραγόμενη από τα υδροηλεκτρικά εργοστάσια , γιατί ελαττώνονται τα τελευταία έτη σε μεγάλο βαθμό οι βροχοπτώσεις στην Ελλάδα. Η πυρηνική ενέργεια δεν αξιοποιήθηκε ακόμη για την παραγωγή ηλεκτρισμού , παρ' ότι έχει εκπονηθεί ολοκληρωμένο σχέδιο.

Το φωταέριο ελπίζεται ότι πολύ σύντομα θα καλύπτει τις ανάγκες των πολυπληθέστερων πόλεων της Ελλάδας , θα είναι φθηνό και θα αντικαταστήσει σε μεγάλο βαθμό την παρεχόμενη ηλεκτρική ενέργεια και όσον αφορά την οικιακή κατανάλωση και την θέρμανση.

Οι κατασκευές κατά την περίοδο 1950-1990 αυξήθηκαν κατά μέσο όρο 4% ετησίως. Είναι ο κλάδος εκείνος ο οποίος προσφέρεται σε περιόδους οικονομικής δυσπραγίας.

Από τις κατασκευές μόνο των κατοικιών , αλλά και των δημοσίων έργων , βρίσκουν εργασία και ενισχύονται οικονομικά μια μεγάλη κατηγορία επαγγελματιών – κατασκευαστών(μπετατζήδες , μαραγκοί , χτίστες , σιδεράδες , σοβατζήδες , μαρμαράδες κ.α.) και πολλοί πωλητές οικοδομικών υλικών.

Η οικοδομική είναι η απαρχή για την έναρξη και τη λειτουργία της οικονομικής άνθησης της χώρας. Από την οικοδομή άρχισε , αρχίζει και θα αρχίζει η οικονομική ανάκαμψη της κάθε χώρας.

Σε εποχή οικονομικής ύφεσης της χώρας μας , όπως η σημερινή , χωρίς την κρατική ενίσχυση και την τόνωση , που χρειάζεται , είναι αδύνατη η ανάκαμψη της οικονομίας .

Το θετικό της κατάστασης για τον κλάδο της οικοδομικής είναι πως σιγά σιγά φτιάχνονται καινούρια σπίτια και οικοδομές οι οποίες είναι Ευρωπαϊκών προδιαγραφών και σχεδίων . Έτσι οι κτίστες- κατασκευαστές αρχίζουν και ανταγωνίζονται αυτούς των διαφόρων Ευρωπαϊκών χωρών.

5.2 β) Η εμπορική ναυτιλία.

Η εμπορική ναυτιλία αποτελεί την δεύτερη κατά σειρά συναλλαγματοφόρα πηγή μετά τις εξαγωγές. Το 1982 εργάζονταν πάνω από 100 εργάτες Έλληνες ναυτικοί και εισπράττονταν πάνω από 1,5 δισεκατομμύρια δολάρια το χρόνο από το ναυτιλιακό συνάλλαγμα.

Σήμερα οι αδυναμίες της Ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας είναι ο διεθνής χαρακτήρας της και η έλλειψη ειδίκευσης για την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας.

Ο διεθνής χαρακτήρας της Ελληνικής ναυτιλίας αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την σύνδεση της με την εθνική μας οικονομία.

Εάν στις παραπάνω αδυναμίες προσθέσουμε και το συνεχώς αυξανόμενο διεθνή ανταγωνισμό , προσδιορίζουμε τα εμπόδια για την περαιτέρω ανάπτυξη της Ελληνικής ναυτιλίας. Στην κατάσταση αυτή βρέθηκε η Ελληνική ναυτιλία , τότε όταν ξέσπασε η παγκόσμια ναυτιλιακή κρίση , εξαιτίας της οποίας παροπλίστηκαν εκατοντάδες Ελληνικά πλοία με άμεσες επιπτώσεις τη μεγάλη ανεργία των ναυτικών σε όλους τους κλάδους.

Μπροστά στο φαινόμενο αυτό οι Έλληνες πλοιοκτήτες και ναυτικοί , αλλά και το ίδιο το Ελληνικό κράτος , προσανατολίστηκαν σε νέους στόχους και συγκεκριμένα στην διεύρυνση των υπηρεσιών , τις οποίες προσφέρει η Ελληνική ναυτιλία με ανταγωνιστικούς όρους , όπως είναι η ναυπηγοκατασκευαστική βιομηχανία ήτοι οι επισκευές , ο εφοδιασμός και οι διαλύσεις πλοίων.

Με την στενότερη σύνδεση της Ελληνικής ναυτιλίας με την Ελληνική οικονομία αναπτύχθηκε η ναυτασφάλιση και η χρηματοδότηση των Ελληνικών πλοίων , ο Πειραιάς αναπτύχθηκε και έγινε το μεγαλύτερο λιμάνι της Μεσογείου ακόμα βελτιώθηκαν οι τηλεπικοινωνίες και αναδείχτηκαν νέα ειδικευμένα στελέχη του ναυτιλιακού επαγγέλματος κατά το πρότυπο των άλλων προηγούμενων χωρών.

Παράλληλα υποβοηθήθηκαν αρκετές μικρομεσαίες Ελληνικές ναυτιλιακές επιχειρήσεις και προωθήθηκαν σε τακτικές γραμμές του εσωτερικού , αλλά και του εξωτερικού. Ακόμα εξυψώθηκε η πνευματική και ποιοτική στάθμη του Έλληνα ναυτικού και εξασφαλίστηκαν τα συμφέροντα των Ελληνικών πλοίων τις διεθνείς θάλασσες μέσω της Ε.Ο.Κ.

Παραμένει όμως το μεγάλο πρόβλημα , το πρόβλημα της ναυτιλιακής εκπαίδευσης , το οποίο κατά το μεγαλύτερο μέρος έχει αφεθεί στην ιδιωτική πρωτοβουλία με όλα τα μειονεκτήματα της ημιμάθειας , η οποία έχει επηρεάσει άμεσα τις ναυτιλιακές εταιρίες , και της πλήρους εκμετάλλευσης από του ιδιώτες.

Η σωστή και πλήρης εκπαίδευση , στο επάγγελμα του ναυτικού , είναι σίγουρο πως θα αυξήσει την παραγωγικότητα της εμπορικής ναυτιλίας θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα της και σίγουρα θα μειώσει κατά πολύ τα διάφορα ναυτικά ατυχήματα.

5.3 γ) Τουρισμός-Επίδραση στην ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας.

Ο τουρισμός κατέχει την τρίτη θέση στην εισαγωγή συναλλάγματος μετά τις εξαγωγές και την εμπορική ναυτιλία.

Είναι ένας θεσμός που παρέχει υπηρεσίες οι οποίες έχουν σχέση με την υγεία και την απόλαυση του ανθρώπου στον ελεύθερο χρόνο του.

Η ποιότητα προσφοράς των υπηρεσιών του τουρισμού εξαρτάται από την κοινωνική και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας υποδοχής, η δε προσέλκυση τουριστών από το φυσικό κάλλος στο οποίο παρέχονται οι υπηρεσίες.

Σε ολόκληρο τον Ελλαδικό χώρο υπάρχουν άριστες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού , αρκεί να εφαρμοστεί ένας σωστός τουριστικός προγραμματισμός.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Ο.Ο.Σ.Α και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τουρισμού η ετήσια αύξηση του τουριστικού ρεύματος στην Ελλάδα θα συνεχιζόταν μέχρι το 2000.

Σήμερα στον Ελληνικό τουρισμό ασχολούνται πάνω από 150 χιλιάδες άτομα ετησίως , τα οποία δυστυχώς εργάζονται μόνο τους θερινούς μήνες και λίγοι από αυτούς συνεχίζουν να εργάζονται και το χειμώνα.

Οι χώρες προσέλευσης τουριστών στην Ελλάδα κατά τη σειρά μεγέθους αριθμού αφίξεων είναι οι εξής : Γερμανία , Αγγλία , Η.Π.Α., Γαλλία , Σουηδία , Ιταλία , Ιαπωνία , Καναδάς , Αυστραλία κ.α.

Η επίδραση του τουρισμού στην αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών δεν είναι μεγάλη , και δεν υπερβαίνει το 1,5-2% , εκτός από τα είδη χειροτεχνίας

και ιδίως από τις τιμές αγοράς οικοπέδων , οι οποίες αυξήθηκαν από 500 σε 1.500% , εφόσον οι περιοχές είναι παραθαλάσσιες.

Ο τουρισμός στην Ελλάδα ικανοποιεί όλους ανεξαιρέτως τους τουρίστες , γιατί βρίσκεται στα χέρια των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και οι επιχειρηματίες των επιχειρήσεων αυτών ενδιαφέρονται για την ικανοποίηση των τουριστών. Το καθεστώς αυτό , των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων , όπως προβλέπεται , δεν πρόκειται στο μέλλον να αλλάξει χαρακτήρα και να περιέλθει στα χέρια των μεγάλων τουριστικών πολυεθνικών επιχειρήσεων , εκτός από μερικές περιπτώσεις λόγω παραμονές Ολυμπιακών Αγώνων που φτιάχνονται μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα και αναβαθμίζονται περιοχές κυρίως στις Πελοποννησιακές παραθαλάσσιες περιοχές.

Εξάλλου οι Έλληνες φημίζονται από αρχαιοτάτων χρόνων για την καλή φιλοξενία που παρείχαν στους ξένους και ο τουρισμός είναι ένα είδος φιλοξενίας.

Παρά τούτα ο τουρισμός στην Ελλάδα παρουσιάζει πολλά και ποικίλα προβλήματα και αδυναμίες , τα σπουδαιότερα των οποίων είναι : οι τουριστικές επενδύσεις , η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών , η ρύπανση του περιβάλλοντος , οι αεροπορικές συγκοινωνίες οι οποίες μέχρι τους τελευταίους μήνες ήταν ίσως οι χειρότερες της Ευρώπης και οι υπεραυξημένες τιμές σε ορισμένα προϊόντα.

α) οι τουριστικές επενδύσεις είναι περιορισμένες , αν και βρίσκονται σε αρκετά υψηλότερο από πολλές άλλες χώρες της Ε.Ε. Οι ετήσιες ξενοδοχειακές επενδύσεις την τελευταία εικοσαετία κυμαίνονται μεταξύ του 8-12% , ενώ θα έπρεπε να φτάσουν το 15-20%.

β) η ποιότητα των υπηρεσιών , που παρέχονται στους τουρίστες , βρίσκεται σε αρκετά χαμηλά επίπεδα και ο λόγος αυτού είναι πως δεν υπάρχει αρκετό ειδικευμένο προσωπικό παρόλο τους παχυλούς μισθούς που δαπανούνται από τους επιχειρηματίες για την παροχή υπηρεσιών στους τουρίστες.

Για την κάλυψη του μειονεκτήματος αυτού ιδρύθηκαν επτά βασικές Σχολές Τουριστικών Επαγγελματιών και δύο Ανώτερες στην Ρόδο και μία στο Κάιρο. Από τις σχολές αυτές εξέρχονται γύρω στα 500 άτομα , στελέχη τουριστικών επαγγελματιών , τα οποία παρέχουν υπηρεσίες υψηλής στάθμης. Ο αριθμός όμως των απόφοιτων αυτών είναι ανεπαρκής για την κάλυψη των αναγκών του τουρισμού.

Ακόμη λειτουργούν σχολές ξεναγών των οποίων οι απόφοιτοι είναι αρκετά ενημερωμένοι και οι υπηρεσίες τους είναι αρκετά υψηλής ποιότητας.

Είναι ανάγκη να ιδρυθεί κάποια Πανεπιστημιακή Σχολή Τουρισμού , από την οποία θα εξέρχονται επιστήμονες τουριστικών επαγγελμαμάτων και ιδίως διευθυντές προσωπικού , μια θέση που στην Ελλάδα υπάρχει μεγάλη έλλειψη και οι υπάρχοντες δεν έχουν την κατάλληλη μόρφωση που αναγκαστικά χρειάζεται μια τέτοια θέση.

γ) η ρύπανση του περιβάλλοντος έχει λάβει τα τελευταία χρόνια μεγάλες διαστάσεις σε όλο τον κόσμο κάτι που πλήττει ιδιαίτερα τον τουρισμό. Πρέπει να λάβουμε υπόψη μας πως η μείωση του τουρισμού στα μέρη με αρχαιολογικές περιοχές απέρχεται από την ρύπανση του περιβάλλοντος. Πολλά παραδείγματα αυτής της μείωσης είναι η Αρχαία Ολυμπία , η Ακρόπολη της Αθήνας , η Πέλλα κ.α. Πρέπει να ληφθεί μέριμνα για τη βιομηχανική επεξεργασία των ακάθαρτων υδάτων , για την ανακύκλωση των σκουπιδιών και προ παντός για την καθαριότητα των ακτών και την μη ρύπανσης των θαλασσών.

Δυστυχώς η ανάπτυξη της τεχνολογίας και ιδιαίτερα η εμφάνιση του νάϊλον αντί να περιορίσει την ρύπανση την αύξησε. Οι σακούλες νάϊλον π.χ. όταν αχρηστεύονται , διατηρούνται επί πολύ χρόνο και ρυπαίνουν το περιβάλλον είτε μέσα στη θάλασσα είτε έξω στη ξηρά.

δ) Οι αεροπορικές συγκοινωνίες συντελούν πάρα πολύ στην ενίσχυση του τουριστικού ρεύματος , αφού το 75% των τουριστών ταξιδεύουν με αεροπλάνο. Για τον λόγο αυτό πριν από 10 περίπου χρόνια άρχισαν να ανακατασκευάζονται τα αεροδρόμια της χώρας μας και να εγκρίνονται κατασκευές νέων , όπως αυτή των Σπάτων , και ιδίως σε περιοχές όπου το τουριστικό ρεύμα αποτελεί την κύρια πηγή προέλευσης εισοδήματος για τους κατοίκους (νησιά) , για να δέχονται πτήσεις charters και οι τιμές των εισιτηρίων προσαρμόστηκαν με τις τιμές των τακτικών αεροπορικών γραμμών της Ολυμπιακής.

ε) Όσον αφορά τις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών πρέπει να είναι τέτοιες ώστε συγκρινόμενες με τις αντίστοιχες τιμές των άλλων ανταγωνιστικών χωρών να είναι χαμηλότερες. Για τον λόγο αυτό πρέπει να παρακολουθούνται με ιδιαίτερη προσοχή οι τιμές μετατρεψιμότητας των ξένων νομισμάτων σε Ελληνικές δραχμές.

Ο τουρισμός είναι μεγάλη υπόθεση , για την χώρα μας και ακόμα είναι κάτι που ο χειρισμός των διαφόρων θεμάτων που τον απασχολούν δεν είναι σωστό να

μένει στο περιθώριο και να μην δαπανούνται τα ποσά που του αξίζει , γιατί την στιγμή που "δίνει" χρήματα στην Ελλάδα πρέπει να "παίρνει" κιόλας.(Περαιτέρω αναφορά σε επόμενο κεφάλαιο)

5.4 δ)Οι μεταφορές στην ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας.

Οι μεταφορές στην Ελλάδα γίνονται με αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης , τη στιγμή που το 99,9% των οικογενειών έχουν δικό τους αυτοκίνητο , ακόμα λεωφορεία των Κ.Τ.Ε.Λ , υπερσύγχρονα τραίνα του Ο.Σ.Ε. , αερογραμμές διαφόρων αεροπορικών εταιριών και πλοία με πολυάριθμες γραμμές σε όλη την Ελλάδα βοηθούν τους Έλληνες και τους αλλοδαπούς στις μεταφορές τους από το ένα μέρος στο άλλο χωρίς μεγάλες δαπάνες για εισιτήρια.

Σήμερα οι μεταφορές στην Ελλάδα απασχολούν περισσότερους από 250.000 άτομα και ακόμα συμβάλλουν κατά 6% στο σχηματισμό του Ακαθορίστου Εγχώριου Προϊόντος (Α.Ε.Π.).

Για να είναι σε κάποια χώρα οι μεταφορές σωστές και επιτυχημένες πρέπει να γίνονται με ασφάλεια , με ταχύτητα , με συντομία και με όσο το δυνατό πιο χαμηλές δαπάνες.

Οι μεταφορές πρέπει να συνδυάζονται μεταξύ τους και το ένα μεταφορικό μέσο να έχει ανταπόκριση με το άλλο , οι σιδηρόδρομοι π.χ. με το λεωφορείο και το πλοίο με τους σιδηροδρόμους. Έτσι ο επιβάτης θα συνεχίζει αμέσως το ταξίδι του , για να φθάσει στο προορισμό του , χωρίς να χάνει χρόνο και να ταλαιπωρείται. Οι ασυντόνιστες μεταφορές έχουν σαν αποτέλεσμα τη σπατάλη χρόνου , τη μείωση της παραγωγικότητας και την πτώση της εξυπηρέτησης.

Στην Ελλάδα τις μεταφορές τις διακρίνουμε σε αστικές , υπεραστικές και διεθνείς.

Οι αστικές μεταφορές αφορούν την συγκοινωνία και την εξυπηρέτηση κυρίως των επιβατών στην ίδια πόλη. Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η αστυφιλία δημιούργησε τεράστιες πόλεις με νέους συνοικισμούς , οι οποίοι κατέλαβαν νέες εδαφικές εκτάσεις και μεγάλωσαν τα όρια των πόλεων. Η Αθήνα π.χ. επεκτάθηκε σε όλο το λεκανοπέδιο της Αττικής και δημιουργήθηκε πρόβλημα μεταφορών ανθρώπων και εμπορευμάτων από το ένα άκρο της πόλης στην άλλη. Το ίδιο συνέβη και με πολλές άλλες πόλεις οι οποίες ενώθηκαν με τα γύρω χωριά τους.

Στην Αθήνα με τους στενούς δρόμους και την κατάληψη των πεζοδρομίων από τα αυτοκίνητα Ι.Χ. σε συνδυασμό με το νέφος παρουσιάστηκε το πρώτο σε μέγεθος μεγάλο πρόβλημα της κυκλοφορίας των τεσσάρων περίπου εκατομμυρίων ανθρώπων. Ένα πρόβλημα που αναμενόταν να μειωθεί με την δημιουργία του ΜΕΤΡΟ αλλά ελάχιστη ήταν η διαφορά πριν μετά από αυτό.

Το πρόβλημα αυτό του κυκλοφοριακού οφείλεται κυρίως στις παρακάτω τρεις αιτίες.

α) Στους στενούς δρόμους της Αθήνας οι οποίοι έπρεπε να διαπλατυνθούν εκατέρωθεν μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο , τότε όταν δηλαδή άρχιζαν να γκρεμίζονται οι διώροφες παλαιές κατοικίες και να υψώνονται πολυώροφες πολυκατοικίες.

β) Στην αύξηση του αριθμού των κυκλοφορούντων οχημάτων κατά 10% ετησίως.

γ) Στους ορεινούς όγκους της Πάρνηθας και του Υμηττού , οι οποίοι βρίσκονται τριγύρω των Αθηνών και δεν επιτρέπουν την εύκολη μετακίνηση του νέφους.

Ανάλογα προβλήματα με της Αθήνας αντιμετωπίζουν και άλλες μεγάλες πόλεις όπως η Πάτρα , η Θεσσαλονίκη και το Ηράκλειο.

Ο Αθηναίος για να φθάσει το πρωί έγκαιρα στην εργασία του , πρέπει να υπολογίσει χρόνο καθυστέρησης από το μποτιλιάρισμα των συγκοινωνιακών μέσων , που θα συναντήσει κατά τη διαδρομή μεταβαίνοντας είτε με το δικό μέσο μεταφοράς είτε με τα μαζικά μέσα μεταφοράς.

Ένα μέτρο που εφαρμόστηκε την τελευταία δεκαετία στην Αθήνα , όχι και τόσο αποτελεσματικό , είναι η διάθεση ειδικής λωρίδας στους μεγάλους δρόμους της πόλης στην οποία επιτρέπεται μόνο η κυκλοφορία των μαζικών μέσων μεταφοράς των πολιτών (λεωφορεία και τρόλεϊ).

Το πρόβλημα της συγκοινωνίας και ακόμη περισσότερο το νέφος είναι τεράστιο και δυσεπίλυτο. Χάνονται πολλές ώρες εργασίας , μειώνεται η παραγωγικότητα , ελαττώνεται η αξιοπιστία μεταξύ των συναλλασσόμενων και πολλές φορές αποφεύγονται οι συναλλαγές λόγω κυκλοφοριακού προβλήματος.

Η μόνη λύση που μπορούσε να υπάρξει ήταν αυτή του ΜΕΤΡΟ , αλλά όπως προανέφερα μικρή είναι η διόρθωση του κυκλοφοριακού , αυτού του μεγάλου προβλήματος των μεγάλων πόλεων. η κατασκευή του ΜΕΤΡΟ έγινε πολλά χρόνια πριν αλλά στις μέρες μας τελειώνει. Υπάρχουν ακόμα αρκετές πόλεις οι οποίες

ψάχνουν λύση σε αυτό το πρόβλημα , πόλεις όπως η Θεσσαλονίκη , η Πάτρα και το Ηράκλειο οι οποίες το έχουν σε μικρότερο βαθμό το οποίο δεν παύει να είναι φλέγον και δεν παύουν και οι τοπικές αρχές αυτών των πόλεων να αναζητούν λύσεις.

Οι υπεραστικές επιβατικές μεταφορές εξυπηρετούνται με τα αυτοκίνητα ιδιωτικής και δημόσιας χρήσης , ακόμα με τα υπεραστικά λεωφορεία (Κ.Τ.Ε.Λ) , τους σιδηροδρόμους (ΟΣΕ) , τα πλοία και τα αεροπλάνα.

Το μεγαλύτερο μέρος των επιβατών εξυπηρετείτε με τα αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης , αφού στην χώρα μας κυκλοφορούν περίπου 3 εκατομμύρια αυτοκίνητα , μετά ακολουθεί η μεταφορά επιβατών με τα αεροπλάνα , γιατί παρουσιάζουν ταχύτητα και ασφάλεια.

Οι υπεραστικές εμπορευματικές μεταφορές γίνονται κυρίως με φορτηγά αυτοκίνητα δημοσίας χρήσης , τα οποία μεταφέρουν το 90% των μεταφορών τους εμπορεύματα.

Οι σιδηρόδρομοι χρησιμοποιούνται όλο και λιγότερο γιατί είναι δυσκίνητοι και παρουσιάζουν αρκετά συχνά καθυστερήσεις. Τα τελευταία χρόνια έχει παρουσιαστεί μια μικρή εκσυγχρόνιση στους σιδηροδρόμους με την προσθήκη των νέων τραίνων INTERCITY , τα οποία όμως είναι πολύ πίσω σε σχέση με τα τραίνα των Ευρωπαϊκών χωρών. Αν θέλει η χώρα μας να θεωρείτε πλέον Ευρωπαϊκή χώρα τότε οι σιδηρόδρομοι θα πρέπει να εκσυγχρονιστούν , να γίνει διπλή γραμμή σε όλα τα δίκτυα , για να επιταχυνθούν οι μεταφορές και ακόμα να τεθούν αυτόματοι σηματοδότες σε όλες τις διαβάσεις οι οποίες θα πρέπει και αυτές με την σειρά τους να ηλεκτροδοτηθούν.

Ένα μεγάλο συγκοινωνιακό πρόβλημα , το οποίο αφορά την υπεραστική συγκοινωνία , είναι η οδική σύνδεση της Δυτικής με την Ανατολική Ηπειρωτική Ελλάδα , πρόβλημα γιατί παρεμβάλλεται η Πίνδος. Ένα πρόβλημα το οποίο έπρεπε να ήταν λυμένο με την βοήθεια του Β΄ Πακέτου Ντελόρ , όταν δηλαδή η Ηγουμενίτσα θα ενωνόταν με την Θεσσαλονίκη διαμέσου τη Εγνατίας Οδού.

Οι αεροπορικές μεταφορές εξυπηρετούνται από 20 και πλέον αεροδρόμια εσωτερικού και οι θαλάσσιες από 50 και πλέον λιμάνια , τα οποία είναι αναγκαίο να εφοδιαστούν με μεγαλύτερους χώρους αποθήκευσης και περισσότερους μηχανισμούς φορτοεκφόρτωσης. Το ενθαρρυντικό είναι ότι αρχίζουν σιγά σιγά ορισμένα λιμάνια να μεγαλώνουν και να δίνουν μια νότα εκσυγχρονισμού στα μέχρι πρότινος μικρά και απλά λιμάνια που δέσποζαν στην χώρα μας.

Οι διεθνείς μεταφορές εκτελούνται με τα αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης και σπάνια με αυτά της δημοσίας , τα τουριστικά λεωφορεία , τα πλοία , τον σιδηρόδρομο και τα αεροπλάνα περισσότερο από όλες τις μεταφορές.

Οι διεθνείς εμπορευματικές μεταφορές εξυπηρετούνται κατά κύριο λόγο με το πλοίο , γιατί είναι πιο φθηνό και ακολουθούν τα φορτηγά αυτοκίνητα , οι σιδηρόδρομοι και το αεροπλάνο.

Η οδική διεθνής μεταφορά , για να αποδώσει και να γίνει παραγωγική , πρέπει να προγραμματίζεται και να ελέγχεται συνεχώς και την εκτέλεσή της. Πολλές φορές γίνεται μεταφορά του εμπορεύματος σε μεγάλες αποστάσεις και δεν έχει υπολογιστεί εκ των προτέρων ο ναύλος επιστροφής οπότε μειώνετε η απόδοσή της.

Με ανταποκρίσεις και συνδυασμένες μεταφορές εργάζονται πάντα τα πορθμεία Βόλου-Συρίας , Πατρών-Ιταλίας και Ηγουμενίτσας-Ιταλίας.

5.5 ε) Οι τηλεπικοινωνίες στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδος.

Ο ορισμός τηλεπικοινωνίες περιλαμβάνει τις διάφορες τηλεφωνικές συνδέσεις και τα ταχυδρομεία. Οι τηλεφωνικές συνδέσεις έχουν να κάνουν με το πριν από λίγα χρόνια μονοπώλιο του Ο.Τ.Ε. , το οποίο διακόπηκε με την είσοδο στο παρασκήνιο των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας PANAFON , TELESTET και COSMOTE αργότερα , τα ταχυδρομεία με τα ΕΛ.Τ.Α. και τις διάφορες ιδιωτικές επιχειρήσεις μεταφοράς δεμάτων και αντικείμενων , τα λεγόμενα courier.

Αν και το δίκτυο τηλεφωνικών συνδέσεων έχει μεγάλη ανάπτυξη και οι διάφορες εταιρίες κινητής τηλεφωνίας έχουν εκατομμύρια συνδρομητές υπάρχουν ακόμα μέρη στην Ελλάδα που τα τηλέφωνα είναι λίγα και δεν επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών του κόσμου. Το ευχάριστο είναι πως σύντομα , μέχρι το τέλος του Μαρτίου του 2001 , θα έχουν τοποθετηθεί 1000 περίπου συνδέσεις σε ακριτικά μέρη της χώρας μας.

Τώρα που έχουν μπει οι ψηφιακές συνδέσεις στον Ο.Τ.Ε. όλα είναι πιο εύελικτα και μπορούν να καλύψουν περισσότερες υπηρεσίες όπως το INTERNET και τις ON-LINE υπηρεσίες που μπορεί να έχει κάποιο σύνολο τηλεφωνικών συνδέσεων.

Για την ναυσιπλοΐα επιτεύχθηκε η ασύρματη τηλεφωνία , η οποία κάνει μεγάλες προόδους και σε άλλα παρακλάδια της ασύρματης τηλεφωνίας και ακόμα η τηλετυπία η οποία έχει κάνει μεγάλη πρόοδο με την μεταβίβαση στοιχείων. Οι επικοινωνίες στην ξηρά μετά την κινητή τηλεφωνία και τη τηλεειδοποίησης κάνουν μεγάλα άλματα στον τομέα της εικονοεπικοινωνίας.

Τα ταχυδρομεία σιγά σιγά έχουν καταφέρει να γίνουν απαραίτητο κομμάτι των νοικοκυριών και των διαφόρων επιχειρήσεων αλλά την στιγμή που ο Δημόσιος φορέας δεν είναι σε θέση να καλύψει τις διάφορες ανάγκες των πελατών του , τότε μπαίνουν δυναμικά οι ιδιωτικές εταιρίες μεταφορών δεμάτων και αντικειμένων , courier , όπου με τις πολυπληθείς υπηρεσίες του κατόρθωσαν να γίνουν απαραίτητα για τους πελάτες που θέλουν να γίνει κάποια παράδοση γρήγορα και με εγγυημένη ασφάλεια. Το αρνητικό των ιδιωτικών ταχυδρομείων είναι ότι η μικρότερη τιμή που μπορεί να έχει μια υπηρεσία τους είναι πως είναι 10 φορές πιο ακριβό από τα ΕΛ.Τ.Α.

Η προσφορά των τηλεπικοινωνιών στην Ελληνική Οικονομία είναι μεγάλη και θα γίνει ακόμα μεγαλύτερη με την πάροδο του χρόνου , τότε δηλαδή που οι επιχειρήσεις θα κάνουν συμφωνίες από το εικονοτηλέφωνο ή θα μπορεί ο χρηματιστής να αγοράζει και να πουλάει από το σαλόνι του ή ακόμα και από το κρεβάτι του. Ακόμα η Ελληνική Οικονομία έχει μεγάλα οφέλη από τις τηλεπικοινωνίες γιατί μεγάλα είναι τα ποσά που δαπανούνται για τις διάφορες υπηρεσίες της που από τις οποίες έχει οικονομικά συμφέροντα.

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

6.1 Διεθνείς οικονομικές συναλλαγές. Εισαγωγές και εξαγωγές.

Οι διεθνείς οικονομικές συναλλαγές χρόνο με το χρόνο αυξάνονται και φτάνουν σε μεγάλα επίπεδα.

Από το 1980 ως σήμερα έχει παρουσιαστεί μεγάλο έλλειμμα , διαφορά εισαγωγών και εξαγωγών , στις διεθνείς συναλλαγές κάτι το οποίο οφείλεται κατά πολύ στον βιομηχανικό τομέα και στον εμπορευματοποίηση ορισμένων προϊόντων.

Πολλές φορές είναι ανάγκη να γίνονται αυτές οι εμπορικές κινήσεις γιατί οι ανάγκες σε διάφορα προϊόντα είναι υποχρεωτικές από τους εισαγωγείς. Το άσχημο είναι ότι δεν μπορούν να βρεθούν άμεσοι και σίγουροι τρόποι για καλυφθούν τα υπέρογκα χρηματικά ποσά τα οποία βγαίνουν από τη χώρα μας.

Ένας τρόπος είναι οι συνεχείς εξαγωγές προϊόντων που υπάρχουν μόνο στην Ελλάδα και είναι αγαπητά για το παγκόσμιο καταναλωτικό κοινό.

Η παραπάνω αύξηση του ελλείμματος οφείλεται και στην αύξηση των εισαγωγών οι οποίες δεν είναι αναγκαίες για το καταναλωτικό κοινό της χώρας μας. Δηλαδή εισάγονται πολυάριθμα προϊόντα τα οποία βρίσκονται στην χώρα μας σε ικανοποιητικά επίπεδα. Προϊόντα σαν τα κρέατα τα δημητριακά και τα γαλακτοκομικά είναι σε πληθώρα στην Ελλάδα.

Γενικά οι εισαγωγές χρειάζονται να γίνονται σε γεωργικά μηχανήματα , σε ιατρικά εργαλεία , σε αυτοκίνητα και γενικά σε είδη μεταφορών γιατί η Ελλάδα αυτό το είδος της βαριάς βιομηχανίας δεν το έχει αξιοποιημένο , και σε ιατροφαρμακευτικά είδη. Μεγάλες είναι οι εισαγωγές οι οποίες γίνονται σε είδη πολυτελείας όπως βασικά τρόφιμα και βιομηχανικά είδη.

Η σχέση που προκύπτει από τις εξαγωγές και τις εισαγωγές είναι περίπου το μισό και λιγότερο των εισαγωγών καλύπτεται από τις εξαγωγές , ενώ η αξία του υπολοίπου των εισαγωγών καταβάλλεται από άδηλους πόρους , οι οποίοι βγαίνουν και αυτοί μειούμενοι. Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές διεθνώς εμφανίζονται κατά ομάδες Τυποποιημένης Ταξινόμησης Διεθνούς Εμπορίου (Τ.Τ.Δ.Ε.). Παρακάτω θα δούμε τις ομάδες Τ.Τ.Δ.Ε. το 2000.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ Η ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΑ
ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΝΤΑ ΖΩΑ	450.025	331.635	-118.390
ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	69.567	92.321	22.754
ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ (ΟΧΙ ΚΑΥΣΙΜΑ)	200.339	87.239	-113.100
ΚΑΥΣΙΜΑ ΚΑΙ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ	380.300	150.495	-229.805
ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ	29.680	40.589	10.909
ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	408.540	67.258	-341.282
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	857.354	471.253	-386.101
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ	1.450.210	98.122	-1.352.088
ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜ. ΕΙΔΗ	424.132	402.473	-21.659
ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ	9.293	59.400	50.107
Σύνολα	3.855.308	1.794.785	2.060.523

Από τον παρακάτω πίνακα προκύπτουν τα εξής:

1. Πλεονάσματα υπάρχουν μόνο στα ποτά , το καπνό , τα έλαια και τα λίπη και στα "είδη" και συναλλαγές.

2. Μεγάλα ελλείμματα στα μηχανήματα , στα βιομηχανικά είδη , τα χημικά προϊόντα και στα καύσιμα και λιπαντικά.

3. Το έλλειμμα των 2.060.523 εκατομμυρίων δραχμών θα καλυφθεί από το ισοζύγιο των άδηλων συναλλαγών , από το εξωτερικό και εσωτερικό δανεισμό αλλά και από άλλες πηγές.

6.2 Το ισοζύγιο πληρωμών.

Η αύξηση της ελλειμματικότητας του εμπορικού ισοζυγίου για τα τελευταία έτη , οφείλονται στην αύξηση των εισαγωγών , παρά την μείωση των εξαγωγών. Αυτό είναι δείγμα του ότι οι Έλληνες καταναλωτές δεν είναι ικανοποιημένοι από τα Ελληνικά προϊόντα και στρέφονται στις αγορές των ξένων. Είναι ανάγκη οι Έλληνες παραγωγοί να παράγουν προϊόντα ανταγωνιστικά των ξένων εισαγόμενων προϊόντων , με σύγχρονη και παραδοσιακή τεχνολογία , τα οποία φαίνεται ότι δεν παράγονται σε επαρκείς ποσότητες η δεν παράγονται καθόλου.

Ένας άλλος λόγος για την αύξηση των εισαγωγών για τα τελευταία χρόνια είναι οι μεγάλες εισαγωγές νέων καταλυτικών ιδιωτικών αυτοκινήτων.

Χαρακτηριστικό είναι ότι οι εξαγωγές τα τελευταία παρουσιάζουν αύξηση , χρόνο με τον χρόνο , αλλά χωρίς τον δυναμισμό που έπρεπε να έχει φανεί και χωρίς την μεγάλη και αλματώδη αύξηση των εξαγωγών. Λίγα είναι τα Ελληνικά προϊόντα τα οποία τείνουν σε αύξηση ποιοτικής παραγωγής για εξαγωγή και αυτά είναι κυρίως κάποια φρούτα και κάποια τυριά με ονομασία προέλευσης (φέτα Δωδώνης , γραβιέρα Κρήτης , μήλα Τριπόλεως κ.α)

Συμπεράσματα που προκύπτουν από γενικές μελέτες που έγιναν για το ισοζύγιο πληρωμών είναι τα ακόλουθα:

1) Οι Έλληνες καταναλωτές οφείλουν να προτιμούν τα Ελληνικά προϊόντα και οι Έλληνες παραγωγοί θα πρέπει να παράγουν προϊόντα εφάμιλλα των αλλοδαπών χρησιμοποιώντας την σύγχρονη αλλά και συνάμα την παραδοσιακή τεχνολογία , χωρίς αυτή να μειώνει το παραγόμενο προϊόν , για να καλύψουν όχι μόνο την εγχώρια κατανάλωση αλλά και να ενισχύσουν τις εξαγωγές.

2) Στον τομέα της παραγωγής είναι αναγκαίο να γίνουν αξιόλογες επενδύσεις , για να αυξηθεί η παραγωγή και ακόμα να εκσυγχρονιστεί η ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων.

3) Η αποκρατικοποίηση των διαφόρων προβληματικών επιχειρήσεων πρέπει να ολοκληρωθεί , για να σταματήσουν λειτουργούν σε στηριζόμενες από τις κρατικές επιδοτήσεις.

4)Θα πρέπει να προχωρήσουν οι ιδιωτικοποιήσεις και υγιών ακόμη επιχειρήσεων μη ζωτικών για τα εθνικά μας συμφέροντα με απώτερο σκοπό να μειωθούν τα κρατικά ελλείμματα αλλά με προσοχή και διαφάνεια αφού το κράτος κρατήσει για τον εαυτό του τον έλεγχο και την εποπτεία με τη συμμετοχή στο κεφάλαιο των ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων κατά 51%.

5)Τέλος πρέπει να συγκρατηθεί η άνοδος της αμοιβής της εργασίας για αρκετό χρόνο και να αυξηθεί η παραγωγικότητα , για να προσδιοριστεί σε χαμηλά επίπεδα το κόστος εργασίας κατά μονάδα παραγωγής βιομηχανικού προϊόντος.

6.3 Το ισοζύγιο των άδηλων συναλλαγών.

Με βάση τις τελευταίες χρονιές βλέπουμε πως δύο είναι οι βασικοί λόγοι που μπορούν να έκαναν τους άδηλους πόρους να έχουν θετικό πρόσημο.

1) Η μείωση των ναυτιλιακών εμβασμάτων , επειδή αυξήθηκε ο αριθμός των πλοίων Ελληνικής ιδιοκτησίας

2) Στη μείωση των μεταναστευτικών εμβασμάτων , επειδή μειώθηκε ο αριθμός των Ελλήνων εργατών , που εργάζονται στο εξωτερικό.

Ευτυχώς οι εισπράξεις από το τουριστικό συνάλλαγμα δεν μειώθηκαν , γιατί τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε αύξηση και στον αριθμό των τουριστών στην Ελλάδα , λόγου Ολυμπιάδας , και στην τουριστική δαπάνη κατά τουρίστα.

Η επιδείνωση του ελλείμματος πριν κάποια χρόνια θα ήταν δραματική εάν η Ελλάδα δεν είχε προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και δεν είχε τις μεταβιβάσεις τις Ε.Ο.Κ. μέσω των Περιφερειακών και Κοινοτικών Ταμείων.

Εκτός από το εμπορικό ισοζύγιο , το ισοζύγιο των άδηλων συναλλαγών και το ισοζύγιο των τρεχουσών συναλλαγών έχουμε και το ισοζύγιο της κίνησης κεφαλαίων , το οποίο είναι πάντοτε θετικό , γιατί οι εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό στην Ελλάδα είναι σχεδόν πάντοτε μεγαλύτερες από τις εκροές.

Το ισοζύγιο των εξωτερικών πληρωμών είναι πάντοτε το ασθενέστερο της Ελληνικής οικονομίας. Αποτελεί το χρόνιο νόσημα , το οποίο δεν έχει ακόμη θεραπευτεί , γιατί καταναλώνουμε περισσότερα από όσα παράγουμε.

Η διεθνής ζήτηση των Ελληνικών προϊόντων είναι σε μικρά επίπεδα και αυτό γιατί συναντούν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων των άλλων χωρών της Ε.Ο.Κ. , Ιταλίας , Γαλλίας , Ισπανίας και άλλων , αλλά και των χωρών του τρίτου κόσμου.

Η παθητικότητα του εμπορικού ισοζυγίου άρχισε να εμφανίζεται από το 1979, από την εποχή δηλαδή από την οποία μειώθηκαν οι εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών , σταμάτησαν οι επενδύσεις , έπαυσε ο εκσυγχρονισμός της παραγωγής και μειώθηκε η ανταγωνιστικότητα των Ελληνικών προϊόντων στη διεθνή αγορά.

Στη μείωση της ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών προϊόντων συντέλεσε ακόμη και η αύξηση του κόστους παραγωγής των προϊόντων , που οφείλεται στην αύξηση των μισθών και ημερομισθίων.

Επειδή η στήριξη του εξαγωγικού εμπορίου αποτελεί θέμα επιβίωσης της Ελληνικής Οικονομίας , πρέπει να ληφθούν πρόσθετα και ριζικά μέτρα για την προστασία των εξαγωγών μας.

Τα κυριότερα από αυτά τα μέτρα είναι :

1) Οι δαπάνες που καταβάλουν οι εξαγωγικές επιχειρήσεις για την προώθηση των εξαγωγών μας , πρέπει να καλύπτονται από το κράτος.

2) Η συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής να μην απέχει πολύ από την πραγματική.

3) Να απλουστευτούν οι διαδικασίες των εξαγωγών και να αρθούν οι τραπεζικές διατυπώσεις και τέλος

4) Να βελτιωθεί η ποιότητα και η συσκευασία των εξαγόμενων αγαθών και να γίνεται ουσιαστικός και συστηματικός έλεγχος από τις διάφορες αρμόδιες ειδικές υπηρεσίες.

6.4 Η σύνδεση και η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.)

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) ιδρύθηκε από τα έξι ευρωπαϊκά κράτη , τη Γαλλία , Δ. Γερμανία , Ιταλία , Βέλγιο , Ολλανδία και Λουξεμβούργο και άρχισε να λειτουργεί από την 9/3/1958.

Η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα η οποία ζήτησε τη σύνδεσή της με την Ε.Ο.Κ. και η οποία άρχισε στις 1/7/61.

Η σύνδεση της Ελλάδας με την Ε.Ο.Κ. έγινε με ενθουσιασμό δεκτή από την Κοινότητα , γιατί έτσι η Κοινότητα αποκτούσε έντονη παρουσία στη Μεσόγειο Θάλασσα και στον Αραβικό κόσμο.

Η συμφωνία της σύνδεσης προέβλεπε:

1) Την τελωνειακή ένωση της Ελλάδας με την Ε.Ο.Κ. μέσα σε μεταβατική περίοδο 22 ετών σε δυο στάδια.

Το πρώτο στάδιο πρόβλεπε την σταδιακή κατάργηση των Ελληνικών δασμών για εισαγωγές κοινοτικών προϊόντων , που δεν παράγονται στην Ελλάδα (για την περίοδο 1974-1984).

Η Ε.Ο.Κ. από την άλλη πλευρά κατήργησε τους δασμούς από 11/7/68 για τα Ελληνικά προϊόντα , που εισάγονται από την Ελλάδα στα κράτη-μέλη της Ε.Ο.Κ.

2) Την ελεύθερη διακίνηση προσώπων , υπηρεσιών και κεφαλαίων.

3) Την διάθεση οικονομικών πόρων στην Ελλάδα , για να επιταχυνθεί η οικονομική της ανάπτυξη. Μέχρι το 1967 η Ελλάδα εισέπραξε 69 εκατομμύρια δολάρια , τα οποία προέβλεπε το α' χρηματοδοτικό πρωτόκολλο των 125 εκατομμυρίων δολαρίων.

Με το πραξικόπημα της 21/4/67 η Ε.Ο.Κ. αναγκάστηκε να παγώσει τη συμφωνία , γιατί μία από τις βασικές αρχές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ήταν να μην συνεργάζεται με δικτατορικά καθεστώτα , να διακόψει τις συνομιλίες και να δεσμεύσει τα 56εκατομμύρια δολάρια του υπολοίπου του α' χρηματοδοτικού πρωτοκόλλου.

Μετά την πτώση της δικτατορίας , τον Ιούλιο του 1974 , η συμφωνία σύνδεσης ενεργοποιήθηκε πάλι. Άρχισαν οι συνομιλίες , με αποτέλεσμα την απελευθέρωση των υπολοίπων 56 εκατομμυρίων δολαρίων και ακόμα υπογράφηκε και νέο χρηματοδοτικό πρωτόκολλο ύψους 280 εκατομμυρίων δολαρίων.

Αμέσως μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Ελλάδα υπέβαλε υπόμνημα και ζήτησε να ενταχθεί σαν πλήρες μέλος στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

Οι διαπραγματεύσεις για την ένταξή μας ως πλήρες μέλος της Ε.Ο.Κ. διήρκεσαν δυο περίπου χρόνια και στις 28/6/1979 υπεγράφη στην Αθήνα η συνθήκη προσχώρησης της Ελλάδας στην Ε.Ο.Κ. ως 10^ο μέλος , γιατί στο μεταξύ είχαν ενταχθεί στην Ε.Ο.Κ. , ως πλήρη μέλη , η Δανία , το Ηνωμένο Βασίλειο , και η Ιρλανδία.

Η συνθήκη της προσχώρησης της Ελλάδας ως πλήρες μέλος της Ε.Ο.Κ. κυρώθηκε από το Ελληνικό κοινοβούλιο και άρχισε να ισχύει από την 1^η Ιανουαρίου το 1981.

Αργότερα η Ε.Ο.Κ. με την προσθήκη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας έγινε η Ε.Ο.Κ. των 12 χωρών - μελών , από τις οποίες οι τέσσερις , η Γαλλία , το Ηνωμένο Βασίλειο , η Δ. Γερμανία και η Ιταλία είναι μεγάλες χώρες ίσης οικονομικής βαρύτητας.

Με την ενοποίηση των δυο Γερμανιών η σύνθεση της Ε.Ο.Κ. υπέστη αλλοίωση. Η Γερμανία τώρα με τη νέα της έκταση , πληθυσμό και οικονομικές δυνατότητες , είναι η χώρα - μέλος με μεγαλύτερη βαρύτητα σε σχέση με τις άλλες τρεις ισχυρές βιομηχανικές χώρες.

Σήμερα η Γερμανία είναι η χώρα της Ε.Ο.Κ. με το μικρότερο ποσοστό ανεργίας και με μικρό πληθωρισμό , παρά τις επιπτώσεις που είχε το νομισματικό της σύστημα μετά την ένωση. Οι Γερμανικές εξαγωγές έχουν σχεδόν διπλασιαστεί σε σχέση , σε σχέση με τις Γαλλικές , και υπερδιπλασιαστεί σε σχέση με τις Ιταλικές και με τις Βρετανικές.

Η οικονομική ευρωστία της Γερμανίας αποτελεί ασφαλώς ευνοϊκό στοιχείο για την επίτευξη των στόχων του Μάαστριχ της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Στο μεταξύ το φαινόμενο συρροής μεταναστών από τον τρίτο κόσμο και τις χώρες του πρώην υπαρκτού σοσιαλισμού στις χώρες της Ε.Ο.Κ. νόμιμα και παράνομα έχει προσλάβει τεράστιες διαστάσεις με απρόβλεπτες συνέπειες για τις χώρες της Ε.Ο.Κ. και την Ελλάδα φυσικά.

6.5 Ο κοινοτικός προϋπολογισμός (Κ.Π.)

Η ένταξη της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες μεταξύ των άλλων πλεονεκτημάτων που προανέφερα , έχει σαν αποτέλεσμα και την απόκτηση σημαντικών ετήσιων πόρων , που προέρχονται από τα διάφορα ταμεία του Κοινοτικού Προϋπολογισμού (Κ.Π.) και χορηγούνται στις πτωχότερες χώρες της Ε.Ο.Κ. όπως είναι η Ελλάδα , η Ιρλανδία , η Πορτογαλία και μερικές περιοχές της Ιταλίας , της Ισπανίας και της Γαλλίας.

Ο κοινοτικός προϋπολογισμός των ευρωπαϊκών κοινοτήτων καταρτίζεται και εκτελείται σε ECU , συντάσσεται σε ετήσια βάση και είναι υποχρεωτικά ισοσκελισμένος.

Τα έσοδα του Κοινοτικού Προϋπολογισμού άλλοτε προέρχονταν από άμεσες εισφορές των κρατών - μελών της Ε.Ο.Κ. . Από το 1970 όμως προέρχονται από τους ίδιους τους πόρους του προϋπολογισμού οι οποίοι είναι οι εξής:

1) Οι γεωργικές εισφορές , οι λεγόμενες και αντισταθμικές εισφορές , οι οποίες επιβάλλονται στις εισαγωγές αγροτικών προϊόντων , που προέρχονται από τρίτες χώρες , ώστε η τιμή των προϊόντων αυτών να εξισώνεται προς τις αντίστοιχες τιμές της κοινότητας.

2) Οι δασμοί που , επιβάλλονται στις εισαγωγές όλων των προϊόντων , που προέρχονται από τρίτες χώρες με βάση το Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο

3) Οι εισφορές των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με βάση το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.). Ένα ποσοστό του Φ.Π.Α. , που εισπράττει κάθε κράτος οφείλει να το αποδίδει στον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Οι δαπάνες του Κ.Π. διατίθενται στα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μέσω των Κοινοτικών Ταμείων , τα κυριότερα των οποίων είναι:

1° το FEOGA – Τμήμα Εγγυήσεων , το οποίο στα πλαίσια της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.) καταβάλλει στους αγρότες των χωρών μελών επιδοτήσεις για τη στήριξη των τιμών των διαφόρων αγροτικών προϊόντων.

2° το FEOGA – τμήμα προσανατολισμού , το οποίο χρηματοδοτεί τις επενδύσεις , που αποβλέπουν στην βελτίωση της παραγωγής , της μεταποίησης και της εμπορίας των αγροτικών προϊόντων.

3° το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης , το οποίο χρηματοδοτεί τις επενδύσεις , που στοχεύουν στις διορθωτικές μεταβολές της γεωργίας και στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων της αγροτικής οικονομίας και τέλος

4° το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο , το οποίο χρηματοδοτεί τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας , για να προωθήσουν τις δυνατότητες απασχόλησης των εργαζόμενων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και να βοηθήσουν με αυτό τον τρόπο στην ανύψωση του βιοτικού επιπέδου.

Τα χρηματικά ποσά , που χορηγούνται από τα Κοινοτικά Ταμεία στις χώρες – μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας , δεν είναι δάνεια αλλά αποτελούν δωρεές.

Το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών του Κοινοτικού Προϋπολογισμού κατευθύνεται στην επιδότηση των τιμών των αγροτικών προϊόντων μέσω του ταμείου FEOGA – Τμήμα Εγγυήσεων , του οποίου οι δαπάνες έφτασαν το 1975 να αντιπροσωπεύουν το 70% περίπου των συνολικών δαπανών όλων των ταμείων.

Έκτοτε οι δαπάνες μέσω του ταμείου αυτού άρχισαν να μειώνονται και να αυξάνουν οι δαπάνες μέσω των ταμείων FEOGA - Προσανατολισμός , Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ταμείου.

Η κυριότερη πηγή προέλευσης των εσόδων στον Κοινοτικό Προϋπολογισμό είναι αυτή του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) , η οποία αφορά εισφορές προερχόμενες από τη φορολογία (Φ.Π.Α.). Το 1989 η πηγή αυτή των εσόδων του Κοινοτικού Προϋπολογισμού κάλυψε περισσότερο από το 60% των συνολικών εσόδων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

6.6 Η θέση της Ελλάδας στον Κοινοτικό Προϋπολογισμό

Επειδή στην Ελλάδα ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) άρχισε να εφαρμόζεται από το 1987 , οι εισφορές της Ελλάδας στον Κοινοτικό Προϋπολογισμό καθορίζονταν σε ποσοστά του Ακαθαρίστου Εγχώριου Προϊόντος (Α.Ε.Π.).

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου των πέντε ετών , 1981-1985 , της επεστράφησαν ποσοστά από 70% , την πρώτη χρονιά , ως 10% το 1985. Το 1986 δεν έγινε καμία επιστροφή , γι' αυτό κι εισφορά αυτού του έτους παρουσίασε μεγάλη αύξηση και από 40 περίπου δισεκατομμύρια που ήταν το 1985 έφτασε το στα 92 περίπου δισεκατομμύρια το 1986.

Από το 1987 η εισφορά της Ελλάδας στο Κοινοτικό Προϋπολογισμό υπολογίζεται με βάση το Φ.Π.Α. , όπως και των άλλων κρατών.

Οι εισπράξεις της Ελλάδας από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες το 1981 ήταν 19,2 δισεκατομμύρια και το 1990 έφτασαν 630 δισεκατομμύρια δραχμές και οι πληρωμές το 1981 ήταν 9,1 δισεκατομμύρια και το 1990 έφτασαν τα 121 δισεκατομμύρια δραχμές. Η απότομη αύξηση των πληρωμών το 1986 οφείλεται στην υποτίμηση της δραχμής το 1985 και την παύση των επιδοτήσεων από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες .

Καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας από το 1981 ως το 1990 η Ελλάδα εισέπραττε μεγάλα ποσά ετησίως αυξανόμενα κάθε επόμενο έτος. Η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που εισέπραττε μεγάλα ποσά , ακολουθούμενη από την Πορτογαλία , την Ολλανδία και την Δανία , ενώ όλες οι άλλες χώρες εισέφεραν περισσότερα από ότι εισέπραξαν.

Οι καθαρές εισπράξεις από τον Κοινοτικό Προϋπολογισμό , ενώ ήταν 10,1 δισεκατομμύρια δραχμές , έφτασαν το 1990 τα 509,1 δισεκατομμύρια δραχμές. Το σύνολο δε των καθαρών εισπράξεων σε όλη τη δεκαετία του 1981-1990 ανήλθε στα 1.879 δισεκατομμύρια δραχμές , χωρίς να υπολογίζονται τα προηγούμενα έτη.

Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων , για να αντιμετωπίσει τις οικονομικές δυσχέρειες των Μεσογειακών χωρών , με την είσοδο της Ισπανίας και της Πορτογαλίας , παρουσίασε για πρώτη φορά τον Ιούνιο του 1981 τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (Μ.Ο.Π.).

Ενώ ακόμη η Επιτροπή συνεδρίαζε μελετώντας ολοκληρωμένα προγράμματα

η Ελληνική κυβέρνηση υπέβαλε το <<Ελληνικό μνημόνιο>> , στο οποίο τόνιζε τις ιδιαιτερότητες της Ελληνική Οικονομίας και ζητούσε τη βοήθεια της κοινότητας για το εκσυγχρονισμό της.

Το μνημόνιο έγινε δεκτό και κάλυψε ολόκληρη σχεδόν την Ελλάδα και ορισμένες περιοχές της Ιταλίας , Γαλλίας , Ισπανίας και Πορτογαλίας. Τα Ελληνικά Μ.Ο.Π. είναι περιφερειακά και έχουν διάρκεια από 4 μέχρι 7 έτη.

Κύριο χαρακτηριστικό των Μ.Ο.Π. είναι ότι καλύπτουν πολλούς τομείς , όπως γεωργία , αλιεία , ενέργεια , βιοτεχνία , βιομηχανία , υπηρεσίες , τουρισμό κ.α., το ποσοστό της συμμετοχής μπορεί να ανέλθει μέχρι το 70% της συνολικής δαπάνης και αφορούν παραγωγικές επενδύσεις για έργα υποδομής και για την αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού.

Αν και η χρηματοδότηση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προς την Ελλάδα ήταν για όλα τα έτη θετική και παρουσίαζε μεγάλες δυνατότητες , η Ελλάδα δεν αξιοποίησε τις δυνατότητες αυτές. Ας ελπίσουμε ότι στο μέλλον θα απορροφηθούν όλοι οι πόροι και θα αξιοποιηθούν αποτελεσματικά όλες οι δυνατότητες.

6.7 Η συνθήκη του Μάαστριχτ

Στις 9-10 Δεκεμβρίου του 1991 πραγματοποιήθηκε στο Μάαστριχτ της Ολλανδίας η συνθήκη για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης την λεγόμενη (Ο.Ν.Ε.).

Σύμφωνα με την συνθήκη του Μάαστριχτ η πλήρης νομισματική ένωση της Κοινότητας με ενιαίο νόμισμα (Ευρώ) και ενιαία νομισματική πολιτική έγινε μετά από τρία μεταβατικά στάδια.

Το πρώτο στάδιο άρχισε με την υπογραφή της συνθήκης και ολοκληρώθηκε στα τέλη του 1993.

Κατά το στάδιο αυτό δημιουργήθηκε ενιαία αγορά χρήματος και κεφαλαίου και συμμετείχαν όλα τα νομίσματα των κρατών-μελών της Ε.Ο.Κ. στο μηχανισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος. Ακόμα τότε έγινε η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος και άρχισε η ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων στις Ευρωπαϊκές χώρες της Ε.Ο.Κ..

Στην Ελλάδα η απελευθέρωση της του τραπεζικού συστήματος άρχισε να εφαρμόζεται στις αρχές της δεκαετίας του 1990.

Το δεύτερο στάδιο άρχισε το 1994. Κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ινστιτούτο , το οποίο είχε δυο βασικούς στόχους.

- α) την επίτευξη της σταθερότητας του γενικού επιπέδου των τιμών και
- β) την προετοιμασία για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Στο τελικό στάδιο της ένωσης η Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα ανέλαβε την έκδοση του κοινού Ευρωπαϊκού νομίσματος και την άσκηση της κοινής νομισματικής πολιτικής. Οι εθνικές τράπεζες κάθε χώρας έχασαν την εκδοτική τους ιδιότητα.

Το τρίτο και τελευταίο μεταβατικό στάδιο άρχισε από το 1997 και τελειώνει ουσιαστικά για την Ελλάδα στις 1-1-2002.

Μέχρι το τέλος του 1996 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο , με την συνήθη πλειοψηφία του , είχε αποφασίσει α) αν υπήρχαν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την επικράτηση ενός νέου κοινού νομίσματος στην κάθε χώρα ξεχωριστά ή την επικράτηση του ECU , αφαιρώντας πάντα το εκδοτικό δικαίωμα των εθνικών τραπεζών κάθε χώρας και β) αν οι συνθήκες το επέτρεπαν να φθάσει η κοινότητα στο τελικό στάδιο που είχε προγραμματιστεί και έτσι αναμένουμε σήμερα να γίνει.

Τα κριτήρια βάσει των οποίων μπορούσε ένα κράτος-μέλος της Ε.Ο.Κ. να συμμετάσχει στην νομισματική ένωση Ευρώπης (Ο.Ν.Ε.) είναι τέσσερα και είναι τα εξής:

- α) Ο πληθωρισμός
- β) Το ύψος του δημοσιονομικού ελλείμματος του δημοσίου χρέους ως ποσοστό του Α.Ε.Π.
- γ) Η συμμετοχή του νομίσματος του κράτους στη διακύμανση των συναλλαγματικών ισοτιμιών.
- δ) Το επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων.

Τα κριτήρια αυτά αναγράφονται λεπτομερώς στα δυο πρωτόκολλα , τα οποία είχαν προσαρτηθεί στη συνθήκη του Μάαστριχτ και τότε είχαν χαρακτηριστεί πολύ αυστηρά.

α) Το κριτήριο του πληθωρισμού σημαίνει ότι ένα κράτος-μέλος πρέπει να έχει μέσο ρυθμό πληθωρισμού , ώστε να μην υπερβαίνει κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες το μέσο ρυθμό αύξησης του πληθωρισμού των τριών κρατών με την

καλύτερη επίδοση.

Αν π.χ. η Γερμανία , το Βέλγιο και η Δανία είναι τα κράτη με την καλύτερη επίδοση στον πληθωρισμό και έχουν μέσο ρυθμό αύξησης πληθωρισμού 3,2% , ο ρυθμός αύξησης του πληθωρισμού της Ελλάδας , π.χ. δεν πρέπει να υπερβαίνει το 4,7% και να διατηρηθεί επί ένα τουλάχιστον έτος από το προηγούμενο της εξέτασης για την ένταξη.

β) Το ύψος του δημοσίου ελλείμματος δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3% του Α.Ε.Π. και το ύψος του ακαθάριστου δημοσίου χρέους δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60% του Α.Ε.Π..

Αν το δημόσιο έλλειμμα μιας χώρας υπερβαίνει το ανώτατο όριο 3% , εξετάζεται η πορεία μείωσης κατά τα τελευταία έτη και αν προσεγγίζει το 3%. Επίσης αν το ποσοστό του Δημοσίου χρέους υπερβαίνει το 60% του Α.Ε.Π. εξετάζεται η πορεία της μείωσης κατά τα τελευταία έτη , αν είναι σημαντική και αν πλησίασε το 60%. Το 1991 μόνο πέντε κράτη-μέλη είχαν δημόσιο έλλειμμα μικρότερο κατά 3% του Α.Ε.Π. και δημόσιο χρέος μικρότερο του 60% του Α.Ε.Π., η Γερμανία , η Αγγλία , η Δανία , η Γαλλία και το Λουξεμβούργο.

γ) Η συμμετοχή του νομίσματος του κράτους στη διακύμανση των συναλλαγματικών ισοτιμιών πρέπει να έχει διατηρηθεί σταθερή για δυο τουλάχιστον έτη πριν από την είσοδο του στο τρίτο στάδιο της Ο.Ν.Ε.. Δεν πρέπει δηλαδή να υποτιμηθεί έναντι οιαδήποτε άλλου νομίσματος άλλου κράτους-μέλους.

δ) Το επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων δεν πρέπει να υπερβαίνει περισσότερο από δυο ποσοστιαίες μονάδες το επιτόκιο των τριών χωρών με την καλύτερη απόδοση στον πληθωρισμό.

Για την κάλυψη του κριτηρίου αυτού εξετάζονται τα επιτόκια των ομολογιακών δανείων. Όσα κράτη-μέλη δεν μπορέσουν να ενταχθούν στο τρίτο στάδιο , θα λαμβάνουν <<αναστολή>> και η θέση τους θα επανεξετάζεται κάθε δυο έτη. Στο μεταξύ δεν θα λαμβάνουν μέρος στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η ισοτιμία του νομίσματος τους με το ενιαίο νόμισμα της Κοινότητας θα καθορίζεται με ομόφωνη απόφαση των κρατών-μελών της Ο.Ν.Ε..

6.8 Η ένταξη της Ελλάδας στην οικονομική και νομισματική ένωση της Ευρώπης

Η πλήρης ένταξη της Ελλάδας στην νομισματική ένωση της Ευρώπης , σύμφωνα με τις αποφάσεις του Μάαστριχτ , θα έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί από το 1997 , αλλά μετά από διάφορες συγκυρίες επιτέλους η πλήρης νομισματική ένταξη της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Ένωση θα γίνει στις 1/1/2002.

Η Ελλάδα και η Πορτογαλία ήταν οι δυο μόνες χώρες της Ε.Ο.Κ. που τα νομίσματά τους δεν είχαν εισαχθεί στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα και ο λόγος ήταν πως ο πληθωρισμός τους ήταν σε υψηλά επίπεδα και υπήρχαν μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα.

Μετά την ένταξη της Ελλάδας στην Ο.Ν.Ε. ανοίγει ο δρόμος για την Ελλάδα στην ενωμένη Ευρώπη και για την Ευρώπη στην Ελλάδα. Θα ανοίξουν τα σύνορα για τις χώρες της Ευρώπης και θα γίνονται ελεύθερες κινήσεις κόσμου από την μία χώρα στην άλλη.

Για την ένταξη της Ελλάδας στην Ο.Ν.Ε. η χώρα μας μπήκε σε μεγάλες δυσκολίες και τελικά μπόρεσε να έρθει στο σημείο να τελεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε να μπει στην Ο.Ν.Ε..

Η Ελληνική κυβέρνηση είχε καταρτίσει πολυετές πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης το οποίο , σύμφωνα με τη συνθήκη του Μάαστριχτ είχε υποβάλει έγκριση στο Συμβούλιο των Υπουργών των Οικονομικών της Κοινότητας. Το συμβούλιο εξέτασε την πρόοδο αν και κατά πόσο κοντά ήταν στο σημείο του επιθυμητού επιπέδου στον τομέα της Οικονομίας και ακόμα ελέγχθηκε και η νομοθεσία αν συμβαδίζει με αυτόν της Κοινότητας. Σε περίπτωση που δεν υπήρχε εναρμόνιση και διάσταση στη νομοθεσία επικρατούσε η κοινοτική από την εθνική π.χ. τη στιγμή που κάποιο κράτος είχε στην νομοθεσία του την εκτέλεση του κατηγορούμενου θα σταματούσε αυτός ο θεσμός για να μπορούσε να μπει στην Νομισματική Ένωση.

Η Ελλάδα παρουσίασε τις μεγαλύτερες δυσκολίες από όλα τα κράτη-μέλη για να μπορέσει να ενταχθεί στην Ένωση γιατί είχε το μεγαλύτερο δημοσιονομικό έλλειμμα σε ποσοστό του Α.Ε.Π..

Για τη λύση αυτού του προβλήματος εφαρμόστηκε πρόγραμμα περιορισμού των καταναλωτικών δαπανών , διευρύνθηκε η φορολογική βάση , αναμορφώθηκε

το ασφαλιστικό σύστημα , έγιναν αποκρατικοποιήσεις , έγιναν μεγάλα βήματα πάταξης της φοροδιαφυγής και τέλος έγιναν μεγάλες διώξεις της παραοικονομίας η οποία τροφοδοτεί τη φοροδιαφυγή.

Περισσότερο εύκολη παρουσιάστηκε η μείωση του δημοσίου χρέους παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα κάποτε είχε μικρότερο ποσοστό χρέους από το Βέλγιο , την Ιρλανδία και την Ιταλία. Για να γίνει μείωση του δημοσίου χρέους έπρεπε να γίνει μείωση των πραγματικών επιτοκίων , όπως και έγινε , και να αυξηθεί ο ρυθμός αύξησης του Α.Ε.Π..

Μέρα με τη μέρα , σιγά σιγά η Ελλάδα θα μπαίνει στον ρυθμό της νομισματικής ένωσης και αυτό φαίνεται με τις αναγραφές του Ευρωπαϊκού Νομίσματος στις τιμές των Ελληνικών προϊόντων (ΕΥΡΩ). Αυτό είναι κάτι για το οποίο θα αναφερθώ περισσότερο παρακάτω.

Ακόμα το ότι θα έχουμε κοινές ταυτότητες με τους υπόλοιπους λαούς των μελών-κρατών και το ότι οι εισαγωγές και οι εξαγωγές θα γίνονται απλά με τη μορφή μιας μεταφοράς που σημαίνει διεύρυνση του εμπορίου , αυτό αλλάζει κατά πολύ και εμφανέστατα τη καθημερινή ζωή μας. Θα μπορεί ο καταναλωτής να έχει μεγαλύτερες , φθηνότερες και περισσότερες ευκαιρίες για την αγορά κάποιου προϊόντος ταξιδεύοντας στην Ιταλία ή στην Πορτογαλία για διάφορες αγορές , μικρές ή μεγάλες. Φυσικό και επόμενο θα είναι να υπάρχουν φθηνότερα αεροπορικά εισιτήρια για τις χώρες της Ένωσης από την Ολυμπιακή και από τις αεροπορικές εταιρείες από τις χώρες της Ένωσης.

Πριν από τριάντα τέσσερα χρόνια περίπου , όταν η Ελλάδα κλήθηκε να αντιμετωπίσει την παύση της δημοκρατίας , κανένας δεν πίστευε πως κάποια στιγμή η Ελλάδα θα γινότανε ίση ανάμεσα σε ίσους στην Γηραιά Ήπειρο. Τότε στο όραμα και στο κρυφό όνειρο πολλών Ελλήνων , έβαλε τα θεμέλια ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ο οποίος με τις υπογραφές που έβαλε τότε θεμελίωσε την θέση της Ελλάδας στην Ενωμένη Ευρώπη.

Αυτή η ένωση έχει για την Ελλάδα πολλά θετικά αλλά και αρνητικά. Δεν είναι λίγες οι φορές τις οποίες ο Ελληνικός λαός έδειξε την δυσαρέσκειά του απέναντι στις πολιτικές που έπαιρνε η χώρα μας , οι οποίες λαμβάνονται με σαφείς οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι μόνο για την χώρα μας αλλά για όλα τα κράτη μέλη της. Δεν είναι λίγες όμως οι φορές που πιστεύουμε πως αυτή η ένωση θα έπρεπε να είχε γίνει νωρίτερα βλέποντας αλλαγές και θεσμούς οι οποίοι είναι θετικότεροι για τον Ελληνικό στρατό.

Σιγά σιγά , είναι φανερό πως οι άλλες χώρες , όχι μέλη της Ευρωπαϊκής

Ένωσης , βλέπουν και καταλαβαίνουν τα θετικά και τα πλεονεκτήματα της ένταξης της χώρας τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και θέτουν αιτήσεις για την πολυπόθητη ένταξη αυτή. Αξιοσημείωτο είναι πως υπάρχουν κράτη που παρά την θέληση τους να ενταχθούν και αυτά στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά ιδεολογικοί λόγοι και ιστορικοί δεν τους το επιτρέπουν.

Κάποια στιγμή η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έχει γίνει μια παγκόσμια δύναμη η οποία θα μπορεί να κινεί τα νήματα των παγκοσμίων εξελίξεων. Τα φόντα για αυτές τις προσδοκίες τις έχει και αυτό που της λείπει τώρα είναι ένα ισχυρό νόμισμα το οποίο θα παίζει πρωταρχικό ρόλο στα χρηματιστήρια όλου του κόσμου.

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ

7.1 Η Ελληνική Οικονομία στις μέρες μας-Διάφορα σημαντικά γεγονότα που επηρεάζουν την πορεία της

Σήμερα η Ελληνική Οικονομία περνά μια από τις πιο σημαντικές περιόδους της ιστορίας της. Πολλοί είναι οι λόγοι που στηρίζω την παραπάνω διαπίστωση, ο πιο βασικός από αυτούς είναι η προετοιμασίες για την πλήρη ένταξη της στη Νομισματική Ένωση.

Γίνανε πολλές προσπάθειες για αυτή τη στιγμή που φθάνει και σίγουρα είναι κάτι που το περιμένει αρκετός κόσμος που θα έχει συμφέροντα από αυτή την Ένωση. Αυτοί μπορεί να είναι εισαγωγείς εμπορευμάτων ή μπορεί να είναι οι απλοί καταναλωτές οι οποίοι μπορούν να βαίνουν για αγορές εκτός Ελλάδας ή ακόμα οι καταναλωτές διαφόρων υπηρεσιών που μπορεί ο Έλληνας πολίτης να έχει μαζί με τον Γάλλο ή τον Ιταλό. Τέτοιες υπηρεσίες είναι οι υπηρεσίες τηλεφωνίας ή ηλεκτρισμού που κάποια στιγμή θα έχουμε την πολυτέλεια να διαλέγουμε. Δεν είναι μικρό το γεγονός το ότι σε λίγο καιρό θα μπουνε στην αγορά και άλλες ευρωπαϊκές εταιρείες τηλεφωνικές ή ηλεκτρισμού ή και ύδρευσης. Αυτό είναι θετικό για τους Έλληνες καταναλωτές γιατί δεν θα υπάρχει μονοπώλιο σε αυτές τις υπηρεσίες και το μόνο σίγουρο είναι πως θα υπάρξει μεγάλη μείωση τιμολογίων. Αυτό δεν έχει μόνο αρνητικά αποτελέσματα για τις υπηρεσίες της χώρας μας (μείωση τιμολογίων) αλλά και θετικές γιατί ανοίγει ο δρόμος για "αγορές" μεγαλύτερες από αυτή της χώρας μας και με πιο μεγάλες προοπτικές κέρδους.

Όταν λέμε πως θα ανοίξουν τα σύνορα και θα μπορεί ο Ευρωπαίος πολίτης να ταξιδεύει για δουλειές, ή για ότι άλλο θέλει και χρειάζεται, εννοούμε πως η μετακίνηση στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα γίνεται μόνο με την αστυνομική ταυτότητα του πολίτη, δηλαδή θα καταργηθεί το διαβατήριο και οι τελωνιακοί έλεγχοι στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κάτι σημαντικό το οποίο χαρακτηρίζει την πορεία της Ελληνικής Οικονομίας σήμερα είναι η μείωση του πληθωρισμού στο 3%, κάτι το οποίο είναι σημαντική προϋπόθεση για την πλήρη ένταξη της χώρας μας στη νομισματική ένωση της Ευρώπης. Η μείωση του πληθωρισμού θεωρητικά μπορεί να θεωρηθεί μεγάλο

κατόρθωμα γιατί πολλές φορές τα προηγούμενα χρόνια είχαν γίνει προσπάθειες για μείωση του πληθωρισμού αλλά αποδείχτηκαν μάταιες , ακόμα είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως η μείωση του πληθωρισμού είναι κάπως πλασματική γιατί μπορεί να έγινε κάποια σχετική μείωση στη φορολογία αλλά έγιναν κάποιες αυξήσεις φόρων που δεν μας φαίνονται τόσο πολύ σε εμάς τους απλούς Έλληνες καταναλωτές. Τέτοιες αυξήσεις φόρων είναι αυτές του φόρου του καπνού ή των καυσίμων.

Κάτι το οποίο τελικά αποβαίνει αρνητικό για την Ελληνική Οικονομία είναι η κατασκευή κάποιων έργων από διάφορες κατασκευαστικές κοινοπραξίες , ξένης προέλευσης , έργα όπως η γέφυρα ζεύξης Ρίου-Αντιρρίου , το ΜΕΤΡΟ και το βασικότερο από όλα το νέο αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος το οποίο λίγες μέρες μετά την πρώτη μέρα λειτουργίας του έχει χαρακτηριστεί μεγάλη πηγή εξόδου συναλλάγματος , το οποίο βαίνει σε εταιρία Γερμανικών συμφερόντων. Ο τρόπος αποπεράτωσης τέτοιων έργων λειτουργεί ως εξής. Αρχίζει με μια δημοπρασία που λαμβάνουν μέρος πολλές κοινοπραξίες κατασκευαστικών εταιριών , ανάλογα με το είδος και το μέγεθος του έργου , και όποια κοινοπραξία δώσει την καλύτερη προσφορά αρχίζει το έργο. Από έξω αυτό φαίνεται ωραίο και σωστό. Το άσχημο και αρνητικό για την Οικονομία του κράτους είναι πως η κατασκευαστική εταιρία παίρνει την εκμετάλλευση του έργου με πλήρη κέρδος προς αυτή για κάποια χρόνια. Αυτό γίνεται βέβαια χωρίς να δαπανήσει το κράτος μια δραχμή και την αποπεράτωση του έργου την αναλαμβάνει εξ' ολοκλήρου η κοινοπραξία. Τέτοιου είδους ενέργειες δεν είναι συμφέρουσες να γίνονται γιατί επηρεάζει αισθητά την Ελληνική Οικονομία , αυτό δεν το καταλαβαίνει ο φορολογούμενος πολίτης αμέσως αλλά μετά την αποπεράτωση του έργου η διαφορά είναι αισθητή.

7.2 Διαρθρωτικές Μεταβολές

Η οικονομία της χώρας μας επηρεάστηκε αρκετά από διάφορες διαρθρωτικές μεταβολές. Τέτοιες είναι κάποιες ιδιωτικοποιήσεις , είναι η αναμόρφωση της κοινωνικής ασφάλισης και ο εκσυγχρονισμός δημόσιας διοίκησης.

Οι ιδιωτικοποιήσεις και διαρθρωτικές μεταβολές άρχισαν να γίνονται από το 1997 με την ίδρυση της Διαρκής Γνωμοδοτική Επιτροπή Φορέων του Δημοσίου

με στόχο την υποβολή προτάσεων για την κατάργηση , συγχώνευση ή αναδιοργάνωση φορέων και υπηρεσιών του Δημοσίου.

Με βάση τις εισηγήσεις της παραπάνω Επιτροπής:

- 1)Καταργήθηκαν 120 φορείς ή υπηρεσίες
- 2)Συγχωνεύτηκαν 36 φορείς
- 3)Μεταφέρθηκαν οι αρμοδιότητες 731 φορέων
- 4)Άλλαξαν νομική μορφή 8 φορείς και
- 5)Καταργήθηκε η κρατική επιχορήγηση 5 φορέων

Στο πλαίσιο της μετοχοποίησης οργανισμών και των αποκρατικοποιήσεων σε τομείς σημειώθηκαν οι παρακάτω εξελίξεις:

Α)Υπογράφηκαν νέα συμβόλαια διαχείρισης της Κτηματικής Εταιρίας Δημοσίου , του Οργανισμού Προώθησης Εξαγωγών , της Ελληνικής Αεροπορίας , της Olympic Catering , της Ολυμπιακή Αεροπλοΐας , της Ελληνικής Αεροπορικής Βιομηχανίας , της Ελληνικής Βιομηχανίας Όπλων , του Εθνικού Οργανισμού Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας και τέλος του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης. Για την Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία έγινε πώληση του 49% , με ταυτόχρονη μεταβίβαση του management.

Β)Προωθήθηκαν οι εξής διαρθρωτικές αλλαγές

- 1)Ιδιωτικοποίηση της Ιονικής Τράπεζας της Ελλάδος
- 2)Ολοκλήρωση της μετοχοποίησης της Olympic Catering
- 3)Τέταρτη μετοχοποίηση του Ο.Τ.Ε.
- 4)Μεταβίβαση πακέτου μετοχών των Κ.Α.Ε.(Καταστήματα Αφορολογήτων Ειδών) στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος
- 5)Μετοχοποίηση της Ε.ΥΔ.Α.Π.(Εταιρία Ύδρευσης-Αποχέτευσης Πρωτεύουσας) και της Ε.Τ.Β.Α(Εθνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως)
- 6) Δεύτερη μετοχοποίηση των Ε.Λ.Π.Ε.(Ελληνικά Πετρέλαια)
- 7)Συνέχιση της διαδικασίας μετοχοποίησης της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης και της Ανώνυμης Εταιρίας Διώρυγας της Κορίνθου. Ακόμα γίνονται προσπάθειες για την μετοχοποίηση της Ελληνικής Βιομηχανίας Οχημάτων.
- 8)Δρομολόγηση διαδικασιών για την είσοδο στρατηγικών επενδυτών στην Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος , τα Ελληνικά Ταχυδρομεία και του Ο.Τ.Ε.

Το θετικό από αυτές τις ιδιωτικοποιήσεις , από το 1999 ως σήμερα απήλθαν περισσότερα από 1τρισεκατομμύριο δραχμές , ενώ τα έσοδα των φορέων του ευρύτερου δημοσίου ανήλθαν σε περισσότερα από 700 δισεκατομμύρια δραχμές.

Πρόσφατα έγινε η αναδιάρθρωση και μετοχοποίηση μιας δεύτερης ομάδας

επιχειρήσεων. Αυτές είναι ο Ο.Π.Α.Π., ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς και ο Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης, του Οργανισμού Διαχείρισης Ιπποδρομιών της Ελλάδος, της Εταιρίας Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης και της Δημόσιας Επιχείρησης Αερίου. Πρόσφατα έγινε και η μετοχοποίηση τριών θυγατρικών εταιριών του Ο.Τ.Ε. την Cosmote, την OteNet και της Oteleasing. Αυτή η κίνηση υπερέβη τα 4 τρισεκατομμύρια δραχμές και αυτό γιατί η Cosmote αποδείχτηκε η καλύτερη και με του περισσότερους πελάτες εταιρία κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα μετά την Panafon-Vodafone και την Telestet.

Ένα σημαντικό για, όλους τους Έλληνες, πρόβλημα είναι αυτό της κοινωνικής ασφάλισης, το λεγόμενο ασφαλιστικό. Δεν είναι λίγες οι φορές που οι ανάλογες κυβερνήσεις κλονίστηκαν από εξωτερικούς, αλλά και από εσωτερικούς παράγοντες, για την καλύτερη διαχείριση αυτού του τόσο μεγάλου ζητήματος.

Αυτό το καιρό το ασφαλιστικό είναι ίσως το νούμερο ένα μείζον ζήτημα για συζήτηση στη κυβέρνηση μετά την αρνητική στάση των ασφαλιζομένων, στις προτάσεις ετών εργασίας και συνταξιοδότησης, που με τις απεργίες τους έδειξαν στην κυβέρνηση τις προθέσεις τους. Αυτό τώρα παραμένει στην άκρη των συζητήσεων μέχρι να κοπάσουν λίγο οι ανούσιοι διάλογοι και να προσπαθήσει η κυβέρνηση να το χειρισθεί κάποια άλλη στιγμή ή να το αφήσει ως έχει ρίχνοντας στάχτη στα μάτια.

Προσωπικά πιστεύω πως η λύση που πρέπει να βρεθεί πρέπει να είναι και σωστή αλλά και γρήγορη γιατί είναι κάτι το οποίο καίει αρκετό κόσμο. Η λύση που πρέπει να βρεθεί θα πρέπει να συμφέρει και τις δυο μεριές, δηλαδή μια μέση λύση. Το ασφαλιστικό δεν είναι μόνο αυτό το ζήτημα των ετών εργασίας ή της ηλικίας συνταξιοδότησης αλλά και τα ποσά που θα δίδονται για σύνταξη.

Ανάλογα τη λύση που θα δοθεί ή την λύση που εφαρμόζεται το ασφαλιστικό επηρεάζει την Οικονομία κάθε κράτους αρνητικά ή θετικά. Αυτό βγαίνει θα γιατί πρέπει να υπάρχει σωστή ασφαλιστική νομοθεσία έτσι ώστε να βγαίνει κερδισμένος ο ασφαλιζόμενος φθάνοντας δηλαδή σε κάποια ηλικία που θα μπορεί να χαρεί την ζωή που του μένει και το κράτος να μην εκμεταλλεύεται τους κόπους των εργαζομένων δίνοντας τους αργότερα ψίχουλα αλλά και το κράτος να προσπαθεί να έχει όρους που δεν θα είναι δυσβάσταχτους ή ασύμφορους για τους ασφαλιζόμενους.

Τα διάφορα ταμεία, αναλόγως το επάγγελμα του ασφαλιζόμενου, έχουν το καθένα τις δικές του πολιτικές και όρους ασφάλισης. Τα ταμεία είναι όλα υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ταμεία όπως

το T.E.B.E. και το T.E.A.Δ.Υ. έχουν χιλιάδες ασφαλισμένους και χειρίζονται δεκάδες δισεκατομμυρίων κάθε χρόνο προσπαθώντας να έχουν ικανοποιημένους ασφαλιζόμενους.

Δεν είναι μόνο αυτά τα ταμεία που παίζουν ρόλο στο ασφαλιστικό ζήτημα αλλά και διάφορες εταιρίες ξένες και Ελληνικές , που έχοντας τις πλάτες μιας μεγάλης τράπεζας ή την αυτονομία τους μπαίνουν από την περασμένη δεκαετία δυναμικά στον ασφαλιστικό τομέα. Εταιρίες Ελληνικές όπως INTERAMERICAN ή ξένες όπως η NATIONALE NEDERLADEN κάνουν αρκετά μεγάλους τζίρους και τα κέρδη τους αυξάνονται και μετριούνται σε πολλά δισεκατομμύρια.

7.3 Ελληνική Οικονομία και εμπόριο. Τότε και τώρα.

Δεν είναι τυχαίο πως ακούμε πολύ στις μέρες μας ο κόσμος να λέει "δεν υπάρχουν λεφτά" ή "πάνε τα χρήματα χαθήκανε" και άλλα τέτοια που δηλώνουν κάποιο οικονομικό κώλυμα. Αυτό συμβαίνει γιατί οι πολιτικές που εφαρμόζονται από τις κυβερνήσεις που περνάνε δεν έχουν αφήσει περιθώριο στον μέσο Έλληνα πολίτη να πει πως δεν έχει κάποιο άμεσο οικονομικό πρόβλημα.

Πριν κάποια χρόνια υπήρχαν περισσότεροι τρόποι να βγάλει κάποιος κάποια χρήματα και όταν λέμε χρήματα δεν εννοούμε "βρώμικα χρήματα" , απλά κάποτε υπήρχαν περισσότερες ευκαιρίες για δουλειά. Τότε μπορούσε σιγά σιγά κάποιος να δουλέψει , να ασχοληθεί ενεργά με τη δουλειά του και να μπορέσει από μικρή ηλικία να κάνει μια μικρή περιουσία για να μπορεί να ζει αξιοπρεπώς. Τώρα αυτό σπάνια γίνεται γιατί αυτοί που προσπαθούν να μορφωθούν με πανεπιστημιακή μόρφωση και ένα μεγάλο ποσοστό αυτών των μελλοντικών ιδιωτικών υπαλλήλων. Ένα αρκετά αξιόλογο επάγγελμα , αναλόγως την ειδικότητα του υπαλλήλου , αλλά δυστυχώς ένα επάγγελμα που τις πιο πολλές φορές είναι χωρίς μεγάλες προοπτικές μεγάλης ή ακόμα και επιτυχημένης σταδιοδρομίας.

Ένας απλός υπάλληλος πιο εύκολα παραμένει υπάλληλος από το να κάνει κάτι άλλο , δηλαδή μια άλλη εργασία που τον θα τον συνέφερε καλύτερα στον οικονομικό τομέα. Βέβαια πάντα θα υπάρχουν και οι υπάλληλοι που ονομάζουμε "υπάλληλοι καριέρας" αλλά τις περισσότερες φορές αυτοί είναι άτομα με κάποια

μόρφωση καλύτερου επιπέδου από τον μέσο υπάλληλο.

Ένας άλλος λόγος είναι το ότι ο πιο "διαδεδομένος" τρόπος να κάνει κάποιος περιουσία ήταν το εμπόριο. Παντός είδους εμπόριο αρκεί να υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος. Τώρα με την παγκοσμιοποίηση το εμπόριο έχει περάσει στα χέρια των λίγων, στους εμπόρους οι οποίοι έχουν τα "φόντα" και τα χρήματα να αντεπεξέλθουν στις δύσκολες στιγμές, τις στιγμές που κάποιος μικροεπιχειρηματίας θα χρεωνόταν ή θα έπαιρνε κάποιο δάνειο για να σώσει τους κόπους και τα όνειρα μιας ζωής.

Αυτός ο άνισος αγώνας έχει σαν αποτέλεσμα το να κλείνουν όλο ένα και περισσότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις και την αναμενόμενη αύξηση της ανεργίας. Κάθε μέρα μπορεί να ανοίγουν χ νέες επιχειρήσεις αλλά κλείνουν 2χ, κάτι άσχημο για μια κοινωνία που κάποτε το συνοικιακό εμπόριο είχε μεγάλη άνθηση. Πέρασαν οι εποχές του μπακάλικου και του "ξενόφερτου" μίνι μάρκετ ή ακόμα και των ταμπελών "Γενικό Εμπόριο" και τις θέσεις των παραπάνω πήραν οι μεγάλες αλυσίδες Super Market και τα CASH 'N CARRY ξένης προέλευσης.

Προσωπικά πιστεύω πως η χώρα μας σε κάποια χρόνια θα φτάσει στο σημείο που είναι χώρες όπως η Κίνα, η Ιαπωνία ή η Ταϊλάνδη, χώρες που δεν υπάρχουν μέσοι οικονομικά ή μικρομεσαίοι αλλά μόνο πλούσιοι και φτωχοί. Δεν θα υπάρχουν σπίτια σε πολυκατοικίες για οικογένειες αλλά μόνο μεγάλα οικιακά συγκροτήματα που θα μένει ο κόσμος ο ένας δίπλα στον άλλο και σε άλλη περιοχή θα υπάρχουν τα υπέρλουξ οικιακά συγκροτήματα για τους πλούσιους ή οι βίλες που θα χτίζονται μακριά από τους χώρους εργασίας τους.

Τα πράγματα τα παρουσιάζω κάπως ακραία, αλλά αν όχι σε είκοσι ή τριάντα χρόνια, κάποτε θα γίνουν έτσι τα πράγματα.

Ένας έμπορος για να αρχίσει να κάνει εμπόριο θα πρέπει τουλάχιστον στην αρχή, αν θα ήθελε να μπει δυναμικά, θα έπρεπε να πάρει κάποιο δάνειο ή από τράπεζα ή από παράνομους τοκογλύφους, εκτός αν έχει τα κεφάλαια να ξεκινήσει τις δραστηριότητες του, αλλά το θετικό των τραπεζών είναι πως υπάρχουν πολύ προνομιακά επιτόκια και έτσι έχει πολλούς λόγους για να τον αποφύγει τον τοκογλύφο. Πολλές φορές όμως ο έμπορος πέφτει έξω και χάνει περιουσίες για να καλύψει τη τράπεζα.

Το εμπόριο μπορεί να έχει τα σκαμπανεβάσματα του αλλά δεν παύει να είναι ένα λειτούργημα που ανάλογα το είδος μπορεί αποφέρει αρκετά κέρδη. Το μυστικό κατά τη γνώμη μου είναι αν θέλει κάποιος έμπορος να δώσει "τη μάχη" στο εμπόριο τότε θα πρέπει να κινηθεί σε μεγάλες πόλεις, πόλεις όπως η Αθήνα η

Θεσσαλονίκη η Πάτρα , γενικά οι μεγάλες πόλεις εκεί που υπάρχει πολύς κόσμος και περισσότερες ευκαιρίες από την επαρχία.

Στις μέρες μας που η αυτοματοποίηση κάνει μεγάλα βήματα για να κατακτήσει τον κόσμο , το επάγγελμα το οποίο πρώτο έκανε την εμφάνισή του στις ανθρώπινες κοινότητες και πρώτο από όλα έφερε τα χρήματα σαν μορφή ανάπτυξης του πολιτισμού , μπορεί να χαρακτηριστεί ως το μόνο επάγγελμα που δηλώνει παρών σε όλα τα επιχειρήματα και τα επαγγέλματα.

Το εμπόριο είχε , έχει και θα έχει ανάπτυξη στην Ελλάδα , αλλά το εμπόριο το οποίο έχει διδαχτεί και εξειδικευτεί κάποιος σε οικονομικές σχολές (τριτοβάθμιας εκπαίδευσης) , το εμπόριο το οποίο θα δουλεύεται με Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές και θα συζητιέται σε μεγάλες αίθουσες (meeting) και με μεγάλες προοπτικές κέρδους.

Γενικά τον πρώτο ρόλο τον παίζει η αυτοματοποίηση , η λειτουργία των κανόνων και των σωστών αποφάσεων. Το εμπόριο δεν θα είναι όπως παλιά αλλά ούτε όπως τώρα. Μεγάλες σχολές πανεπιστημίων θα βγάζουν ειδικευμένους Masters in Bussines Administrators και θα αμείβονται αδρά για τις υπερπολύτιμες υπηρεσίες τους που θα αποφέρουν μεγάλα κέρδη στους εργοδότες τους. Οι μελλοντικοί έμποροι δεν θα δουλεύουν σε καταστήματα και αποθήκες εμπορευμάτων αλλά σε μεγάλα γραφεία και ο μόνος σίγουρος συνεργάτης τους θα είναι ο Ηλεκτρονικός Υπολογιστής.

Το εμπόριο στη χώρα μας περνάει μεγάλη κρίση αλλά η Νομισματική Ένωση ίσως του ανοίξει τις πόρτες για να αναδειχτεί και να διαπρέψει στην Ευρώπη γιατί οι Έλληνες έχουν μεγάλη και μακρά παράδοση σαν καλοί έμποροι στο παρελθόν και... γιατί όχι και στο μέλλον.

7.4 Η αγορά και η πώληση μετοχών στην Ελληνική Οικονομία. Το χρηματιστήριο

Η αγορά και η πώληση μετοχών δεν άρχισε πριν τρία ή τέσσερα χρόνια στην Ελλάδα. Το χρηματιστήριο υπήρχε από πολύ παλιά και απλά τα τελευταία χρόνια έκανε την εμφάνισή του στα περισσότερα σπίτια της χώρα μας και έγινε μόδα. Μόδα μάλιστα πολύ ακριβή για τις τσέπες και τις αντοχές των Ελλήνων , που νομίζοντας τον θεσμό του χρηματιστηρίου για απλό τζόγο της τάξεως του Προπό

ή του Λόττο ή ακόμα και του Στοιχήματος άρχισαν να επενδύουν , χωρίς να ξέρουν , πολλά χρήματα σε μετοχές εταιριών που πρώτη φορά τις άκουγαν ή ακόμα που η αξιοπιστία τους όσο και η ύπαρξή τους αμφισβητήθηκε πολύ.

Για να πάρουμε τα πράγματα από την αρχή στο χρηματιστήριο έχουν εισαχθεί πάνω από τριακόσιες εταιρίες και η κάθε μια έχει τη μετοχή της μέσα στην "αγορά" όπου αγοράζονται από ιδιώτες ή από άλλες επιχειρήσεις.

Έτσι ανάλογα με την πορεία της επιχείρησης στην έκτός χρηματιστηρίου αγορά και ανάλογα την ζήτηση και την πρόσφορά που υπάρχει για την κάθε μετοχή της κάθε εταιρίας , ανεβαίνει η τιμή της ή κατεβαίνει , δηλαδή υπάρχει κέρδος ή ζημία για τον κάθε επενδυτή.

Στο χρηματιστήριο , θέλοντας να ξεχωρίσουν κάποιες μετοχές , έφτιαξαν διάφορους θεσμούς-κατηγορίες , όπου ξεχωρίζουν οι μετοχές ανάλογα με την ποιότητα τους , την τιμή τους και την αξιοπιστία τους. Τέτοιος θεσμός είναι αυτός του Top 20. Ακόμα θεσμοθετήθηκαν και αλλιώς οι μετοχές μόνο για σκοπούς αναγνώρισης του σκοπού δράσης της εταιρίας π.χ. Κλωστοϋφαντουργικές , Κατασκευαστικές , Συμμετοχών κ.α. Μπορούμε να δούμε διαχωρισμό μετοχών με την ονομασία Blue Chips. Αυτή η ονομασία βγήκε για τις μετοχές μεγάλης κεφαλαιοποίησης ("ακριβές μετοχές") και πείρε το όνομά της από τα chips δηλαδή τις μάρκες χρώματος μπλε που χρησιμοποιούνε στα καζίνο , τα οποία έχουν την μεγαλύτερη αξία.

Ο θεσμός του χρηματιστηρίου με το που άρχισε να γίνεται μόδα στη χώρα μας παρεξηγήθηκε από τους ανυποψίαστους μικροεπενδυτές που νόμισαν πως υπήρχε στην Ελλάδα το χρηματιστήριο που μπορεί να "βάλει" κάποιος πέντε μέσα και να τα "βγάλει" οκτώ ή δέκα. Με αυτό τον τρόπο σκέψης άρχισαν σιγά σιγά να επενδύουν όλο και πιο πολύς κόσμος , άλλος λίγα και άλλος πολλά και μέσα σε τρία χρόνια είχαν θυσιαστεί στο βωμό της Σοφοκλέους πολλά τρισεκατομμύρια.

Λάθος τρόπος σκέψεως και το σημαντικότερο από όλα καθόλου συμβατός με τους νόμους της Οικονομίας. Προσωπικά πιστεύω πως ο θεσμός του χρηματιστηρίου δεν είναι για τους μικροεπενδυτές που θα επενδύσουν και θα αποσυρθούν με το παραμικρό κέρδος. Πιστεύω πως όποιος θέλει πραγματικά να επενδύσει και όχι να "παίξει" πρέπει να αγοράσει κάποιες μετοχές και να τις παρακολουθεί κάθε μέρα μαζί με το γενικό δείκτη και το μεγαλύτερο μέρος των μετοχών του. Έτσι σιγά σιγά θα μαθαίνει και με μια μεγαλύτερη ασχολία του σε καθημερινό επίπεδο κάποια στιγμή το χρηματιστήριο θα του αποφέρει κέρδη.

Δεν είναι λίγοι οι μικροεπενδυτές που με μικρό σχετικά κεφάλαιο για την αρχή κατάφεραν να κερδίσουν αρκετά χρήματα έτσι ώστε να έρθει η στιγμή που με την πείρα τους και με τις πάμπολλες επενδύσεις τους θα μπορούν να προβλέψουν τον δείκτη και ανάλογα τα τεκταινόμενα στην οικονομία της χώρας των διαφόρων κλάδων , αλλά και των διαφόρων πληροφοριών από σωστές πηγές, θα μπορούν κρίνουν τις σωστές και ακόμα να προβλέψουν τις μετοχές που θα έχουν άνοδο ή πτώση.

Η απορία κάποιου στο ερώτημα αν μένουν οι εταιρείες στην ιδιοκτησία των ιδιοκτών τους μετά την εισαγωγή της στο Χρηματιστήριο , απαντώ πως οι εταιρείες δεν πωλούν το πλειοψηφικό μέρος των μετοχών τους αλλά κάποιο μικρό ποσοστό ή σε έσχατες περιπτώσεις το 49% και αφήνει το 51% (πάνω από το μισό) δηλαδή το ποσοστό που μπορεί να αποφέρει ανά πάσα στιγμή τη διαχείριση και τη τύχη της εταιρίας από τον κύριο ιδιοκτήτη της.

Η εταιρεία που έχει ήδη εισαχθεί στο Χρηματιστήριο μπορεί να διαιρεί τις είδη υπάρχουσες μετοχές της χωρίζοντας τις στα δυο και πωλώντας άλλες σε προνομιακές τιμές στους μετόχους ή δωρίζοντας μερικές. Αυτό ονομάζεται split και δεν είναι παρά ένας τρόπος που δίνει την ευκαιρία στους ενδιαφερόμενους να αγοράσουν μετοχές αλλά και να κάνει όλο και περισσότερους μέτοχους η εταιρεία δηλαδή πελάτες.

Τα τελευταία χρόνια η Ελληνική Οικονομία έχει επηρεαστεί φανερά από το Χρηματιστήριο Αξιών. Πρώτα από όλα το ότι ένα μεγάλο μέρος των Ελλήνων πολιτών είναι ή ήταν ενεργοί επενδυτές αυτό λέει αρκετά. Ακόμα το ότι υπάρχουν επενδυτές χαμένοι και κερδισμένοι από την πιο διαφημισμένη επένδυση της δεκαετίας ή το ότι έφυγαν τα χρήματα του Έλληνα επενδυτή από την χώρα και πήγαν σε άλλα χέρια εκτός Ελλάδος αυτό σημαίνει πως επηρεάζεται άμεσα η Ελληνική Οικονομία γιατί τη στιγμή που δέχτηκαν ξένους επενδυτές για να ανεβεί ο Γενικός Δείκτης Τιμών αυτός ενισχύθηκε και οφείλει την πτώση του στην φυγή των ξένων κεφαλαίων. Μπορούμε να αναφέρουμε αρκετούς λόγους από τους οποίους συμπεραίνουμε πως επηρεάστηκε η Ελληνική Οικονομία αλλά ο σημαντικότερος από όλους κατά τη γνώμη μου είναι ότι άρχισε ο κόσμος να μαθαίνει την Οικονομία και σε γενικές γραμμές σίγουρα αυτό είναι κάτι θετικό γιατί λίγο πολύ κάτι έμαθε ο Έλληνας επενδυτής από τα κέρδη ή τη ζημία που είχε από το Χρηματιστήριο και σίγουρα άλλη φορά θα ξέρει πως θα επενδύσει.

Το Ελληνικό Χρηματιστήριο δεν είναι μόνο επένδυση για τους Έλληνες επενδυτές αλλά γρήγορα έγινε μέρος επένδυσης και για ξένους επιχειρηματίες οι

οποίοι βλέποντας τα προσοδοφόρα εδάφη για εύκολα κέρδη άρχισαν ο ένας μετά τον άλλο να κάνουν επενδύσεις δισεκατομμυρίων δραχμών και όντας καλύτεροι γνώστες των Οικονομικών από τους Έλληνες συναδέλφους τους είχαν καλύτερα αποτελέσματα με τις επενδύσεις τους.

Η πορεία του Γενικού Δείκτη Τιμών άρχισε να γίνεται ευρέως γνωστή πριν από πέντε περίπου χρόνια , τότε δηλαδή που κάποιοι άρχισαν να διαφημίζουν το Χρηματιστήριο με τρόπο τέτοιο που μέσα σε λίγο καιρό άρχισαν να επενδύονται πολλά χρήματα.

Στην αρχή ο επενδυτικός κόσμος άρχισε να κάνει δειλά δειλά τα πρώτα βήματά του με μικρά ποσά , αλλά μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα το χρηματιστήριο άρχισε να δέχεται ποσά που ανέβασαν τον δείκτη κοντά στις τέσσερις χιλιάδες μονάδες.

Με τον καιρό όλο και περισσότερος κόσμος άρχισε να επενδύει στο Χρηματιστήριο , χωρίς δυστυχώς να ξέρουν τις ιδιαιτερότητες της Οικονομίας και του Γενικό Δείκτη. Δεν ήταν λίγος ο κόσμος που δανείστηκε , από ιδιώτες αλλά και από Τράπεζες , για να "παίξει" όπως λεγόταν τότε , στο Χρηματιστήριο. Αυτοί που νόμισαν πως θα τα αφήσουν μέσα στην αγορά και θα τα πάρουν μετά από καιρό , έκαναν λάθος και έχασαν τα χρήματά τους με την κάθετη πτώση του Γενικού Δείκτη στους 3.500 μονάδες από τις 6.000 μονάδες περίπου και μετά από λίγο καιρό ο δείκτης σταθεροποιήθηκε , μέχρι στιγμής βέβαια , πάνω από τις 3.000 μονάδες όπου και ανεβοκατεβαίνει μέχρι τις 3.300 μονάδες μέχρι σήμερα.

Η γνώμη μου για τον Γενικό Δείκτη δεν είναι καταδικαστική γιατί δεν είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει κάτι τέτοιο , σε μια Οικονομία σαν αυτή της χώρας μας , αλλά έχει επαναληφθεί σε αρκετά Χρηματιστήρια. Αυτή η κατακόρυφη πτώση ήταν κατά κάποιο τρόπο και αναμενόμενη γιατί μετά από κάποιες ίσως άτυχες συνεδριάσεις , ο κόσμος πανικοβλήθηκε και αποσύροντας τα κεφάλαιά του από το Χρηματιστήριο συνέβαλε κατά πολύ στη πτώση του δείκτη , γιατί είδη είχαν αρχίσει να αποσύρονται τα ξένα κεφάλαια και αυτά ήταν αρκετά στο να υπάρξει μια κάποια αναστάτωση στο δείκτη.

Ακόμα δεν μπορώ να αποκλείσω την εκδοχή ύπαρξης κάποιων εταιριών χωρίς υποδομή και αξιοπιστία τις λεγόμενες "φούσκες" οι οποίες φτιάχτηκαν απλά για να εισαχθούν στο Χρηματιστήριο , να γίνει πώληση των μετοχών τους και μετά τις λεγόμενες καλές μέρες της μετοχής να υπάρξει μια έντονα αρνητική πορεία της στο Χρηματιστήριο. Τέτοιες εταιρίες δεν ήταν λίγες αλλά το άσχημο από μέρους των αρμόδιων αρχών ήταν που δεν διώχτηκαν με όλους τους τρόπους.

Πολλοί λένε πως είναι καταδικασμένο αλλά ελπίζω πως έστω και αυτή την στιγμή το Χρηματιστήριο στην Ελλάδα δεν θα είναι αναγκασμένο να παραμένει σε χαμηλά επίπεδα της τάξεως των 3.000 και 3.500 μονάδων. Όλο και ακούγονται θετικά σχόλια , από τους ειδικούς για τέτοια θέματα , ως προς την ανανέωση και την έναρξη μιας ανοδικής πορείας του Χρηματιστηρίου , που αυτή θα αρχίσει σε κάποια χρόνια , το πιο πιθανό την περίοδο ένα εξάμηνο πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες και ένα εξάμηνο μετά. Η μελλοντική αυτή περίοδος θα αποτελέσει πόλο έλξης για την Ελλάδα και σίγουρα με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων θα υπάρξουν και πολλές επενδύσεις από ξένες πολυεθνικές εταιρίες στη χώρα μας.

Αυτή ίσως είναι και η τελευταία ελπίδα κάποιων επενδυτών που επένδυσαν με αρνητικές συνέπειες στο Χρηματιστήριο και τώρα πιστεύουν πως ο Γενικός Δείκτης Τιμών θα έχει διορθωτική πορεία με αρκετά ανοδικές τάσεις. Το άσχημο , εφόσον γίνουν πραγματικότητα οι ελπιδοφόρες εικασίες για τον Γενικό Δείκτη , θα ήταν να αρχίσουν , μετά την διορθωτική πορεία , οι επενδυτές να εγκαταλείπουν ο ένας μετά τον άλλο αυτή τη πολυδιαφημισμένη επένδυση. Κάτι τέτοιο όμως φαίνεται πως θα αποτελέσει την επανάληψη της κατρακύλας του Γενικού Δείκτη και την απόγνωση αυτών που θέλησαν να επενδύσουν και όχι να τζογάρουν , αλλά τότε κανένας δεν θα τους κατηγορήσει γιατί `` το δισ εξαμαρτείν ουκ ανδρός σοφού``.

Ίσως σαν συμπέρασμα σε αυτή την αναφορά , θα ταίριαζε καλύτερα πως το Χρηματιστήριο είναι επένδυση μόνο για αυτούς που ξέρουν και σκοπεύουν να ασχοληθούν ενεργά , με μέτρο πάντα , χωρίς νευρικότητα στις επενδυτικές τους κινήσεις και το σημαντικότερο από όλα τα παραπάνω είναι να γίνεται η επένδυση μόνο από τα περισσευούμενα χρήματα όποτε αυτά υπάρχουν.

7.5 Αναλυτικά η Ιστορία του Γενικού Δείκτη του Χρηματιστηρίου κατά την περίοδο 1999-2001

Όπως προανέφερα πριν από μερικά χρόνια το ποσοστό του Ελληνικού πληθυσμού που ήξερε τι ήταν το χρηματιστήριο δεν ξεπερνούσε το 25% , όχι ότι ξέρει τώρα αλλά...τότε ήταν φανερό πως η άγνοια για το θεσμό του Χρηματιστηρίου έπαιζε τον πρώτο ρόλο στο θέμα αυτό.

Δεν πέρασε πολύς καιρός και η λέξη Χρηματιστήριο άρχισε να γίνεται όλο και πιο συνήθης λέξη στις συζητήσεις των νεοελλήνων. Οι φήμες για κάποιες μετοχές ότι θα "πάρουν πάνω τους" ή ότι θα "πέσουν" έδιναν και έπαιρναν στις Α.Ε.Λ.Δ.Ε. (Ανώνυμες Εταιρίες Λήψης και Διαβίβασης Εντολών) ή και στα καφενεία, τα οποία είχαν προμηθευτεί με γιγαντοοθόνες και συνδέσεις στο INTERNET έτσι ώστε να είναι σε θέση να βλέπουν τις διακυμάνσεις των τιμών του Γενικού Δείκτη καθ' όλη τη διάρκεια της συνεδρίασης.

Δεν πέρασε πολύς καιρός από την αρχική στιγμή που προανέφερα, όταν ο κόσμος δεν ήξερε και πολλά για το Χρηματιστήριο και περίπου στον Οκτώβριο του 1998 άρχισε να σημειώνεται μια σταθερή άνοδος του Γενικού Δείκτη. Από τις 1700 περίπου μονάδες μέσα σε μόλις δυο μήνες ο Γενικός Δείκτης έφτασε, τις πρώτες μέρες του Δεκεμβρίου του 1998, στις 2500 μονάδες δείχνοντας ότι κάτι συμβαίνει και ο νεοέλληνας δεν ήταν σωστό να μην δώσει βάση. Στα μέσα του Δεκεμβρίου όμως, κόπηκαν τα πόδια κάποιων, μόλις είδαν τον γενικό δείκτη να έχει μέσα σε δυο συνεδριάσεις έντονες πτωτικές τάσεις και να φτάσει, ευτυχώς για όλους μόλις τις 2300 μονάδες.

Μετά από αυτό ο Γενικός Δείκτης έδειξε πως είχε θέληση να πάει πιο ψηλά και με την βοήθεια κάποιων μικροεπενδυτών που θέλησαν να μπουν κι αυτοί στην επένδυση της Σοφοκλέους, έφτασε μόλις σε δυο μήνες τις 3500 μονάδες τον Μάρτιο του 1999. Ο Απρίλιος και ο Μάιος χαρακτηρίστηκαν από την έντονη πτωτική και ανοδική αργότερα τάση που στο τέλος του δευτέρου δεν έλειψε και από αυτούς η ανοδική κατάληξη. Το καλοκαίρι του 1999 αναμενόταν καυτό και έτσι έγινε. Ο Ιούνιος ξεκίνησε με πτώση αλλά προς το τέλος του μήνα έγιναν διορθωτικές συνεδριάσεις οι οποίες ίσως προετοιμάζαν τους επενδυτές για το καλύτερο τρίμηνο της "επενδυτικής" τους ζωής.

Ο Ιούλιος είχε και αυτός κάποια σκαμπανεβάσματα τα οποία ανέβασαν το Γενικό Δείκτη στις 4000 μονάδες. Ο Αύγουστος όμως δεν γνώρισε τίποτα άλλο παρά μόνο δόξα και από τις 4000 μονάδες που κληρονόμησε από τον Ιούλιο, έφτασαν στις 5350 μονάδες δίνοντας χαρά σε όλους τους επενδυτές και λόγω επένδυσης στη Σοφοκλέους από άλλους.

Ο Σεπτέμβριος ίσως ήταν ο πιο πολυσυζητημένος μήνας της χρονιάς. Από την αρχή του φάνηκε ότι θα έχει μεγάλη αύξηση ο Γενικός Δείκτης, έτσι κι έγινε, φτάνοντας τις 6300 μονάδες περίπου. Στα μέσα του Σεπτεμβρίου όμως ο δείκτης άρχισε να πέφτει κατακόρυφα φτάνοντας τους 4200. Ο κόσμος τρομοκρατήθηκε και κάνοντας απερίσκεπτες κινήσεις άγνοιας έφτασε να χάσει αρκετά χρήματα.

Ο Οκτώβριος φάνηκε να είναι ο μήνας που θα γίνονταν κάποιες διορθωτικές συνεδριάσεις αλλά μικρή ήταν η διόρθωση του Δείκτη και του Οκτωβρίου και του Νοεμβρίου. Ο μήνας των Χριστουγέννων δεν έμελλε να είναι αναγεννήσιμος για τους επενδυτές , αντίθετα όπως και ο περσινός Δεκέμβριος , αυτός του 1998 , ήταν ιδιαίτερα πτωτικός. Πριν την έλευση του 2000 έγινε μια μεγάλη αντεπίθεση του δείκτη με ανοδική τάση φτάνοντας τον δείκτη από τους 4700 στους 5700.

Το ίδιο ακριβώς που έγινε στον Δεκέμβριο έγινε τους επόμενους δυο μήνες , Ιανουάριο και Φεβρουάριο αλλά στα μέσα του δεύτερου η αντίστροφη μέτρηση για τον Γενικό Δείκτη είχε αρχίσει. Ο Μάρτιος βρήκε το Δείκτη στις 5000 μονάδες και ο Απρίλιος ήταν όλος μια εβδομάδα των παθών για τους μικροεπενδυτές αφού στα μέσα του μήνα έφτασε ο Δείκτης τις 4000 μονάδες και τελείωσε στις 4400 περίπου.

Από πολλούς που βιάστηκαν , ειπώθηκε πως ο Μάιος θα ήταν ο μήνας των ανοδικών και διορθωτικών συνεδριάσεων. Δυστυχώς όμως για αυτούς και πολλούς άλλους ο Ιούνιος , ο Ιούλιος και ο Αύγουστος έφτασαν τον Γενικό Δείκτη στις 3500 μονάδες.

Ο Σεπτέμβριος άρχισε με ανοδικές τάσεις , όπου κορυφώθηκαν στα μέσα περίπου του μήνα και με τον Δείκτη στις 4300 μονάδες. Το τέλος όμως του μήνα δεν ήταν άξιο της αρχής του. Ο μήνας έκλεισε στις 3700 μονάδες. Ο Οκτώβριος του 2000 κινήθηκε στις 3700 με 3800 μονάδες και η συνέχεια βρήκε τον Νοέμβριο στις 3700 με 3300 μονάδες όπου η ίδια κατάσταση συνεχίστηκε μέχρι και τον μήνα των Χριστουγέννων.

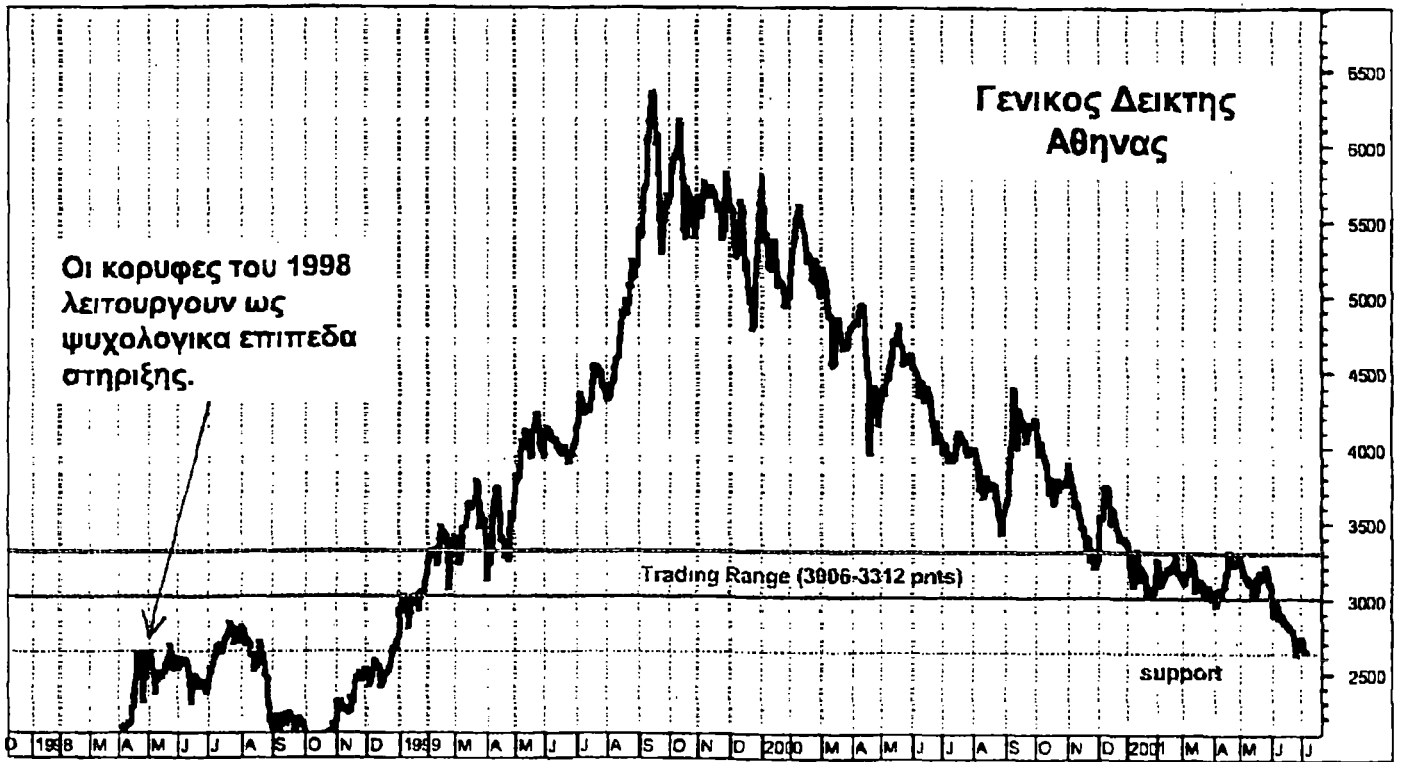
Η κατάσταση που επικρατεί μέχρι και σήμερα άρχισε στα τέλη του Δεκεμβρίου ταλαιπωρώντας τον Γενικό Δείκτη και τον κόσμο κινούμενος πάντα στις 3000 με 3300 μονάδες.

Οι διάφοροι οικονομολόγοι που ασχολήθηκαν με το θέμα του Ελληνικού Χρηματιστηρίου , Έλληνες ή και ξένοι , φάνηκαν αρκετά αυστηροί με την μέχρι τώρα πορεία του Δείκτη , υποστηρίζοντας πως δεν έπρεπε να γίνουν οι ανοδικές συνεδριάσεις το καλοκαίρι του 1999 και ότι ο Δείκτης ήταν φανερά υπερτιμημένος.

Κανονικά αυτό θα έπρεπε να είχε ταχτεί κατά των νέων επενδυτικών κινήσεων αλλά ακόμα και τώρα δεν είναι λίγοι οι επενδυτές που κάνουν για πρώτη φορά την επενδυτική τους κίνηση. Κατά κάποιο τρόπο μπορούν να θεωρηθούν σωστές οι κινήσεις αυτές γιατί κάποια μελλοντική πτώση δεν θα είναι

σε θέση να ζημιώσουν φανερά τους επενδυτές αλλά κάποια μελλοντική άνοδος, που κάτι τέτοιο θεωρείται πιο πιθανό. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει σε διάγραμμα την πορεία του Γενικού Δείκτη κατά την περίοδο που αναφέρθηκε.

8.1 Η Ελληνική Οικονομία αύριο

Σίγουρα το μέλλον για την Ελληνική Οικονομία είναι αβέβαιο και αυτό το πιστοποιεί η γενική κατάσταση της τα τελευταία είκοσι χρόνια.

Αν μπορούμε να πούμε πως υπάρχει περίπτωση μιας ανανέωσης και αναβάθμισης στην πολύπαθη αυτή οικονομία τότε κατά πάσα πιθανότητα αυτή θα είναι μετά από αρκετό καιρό από την πλήρη ένταξη της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση. Αυτό όμως όχι αμέσως, γιατί απλούστατα θα πρέπει να περάσει λίγος καιρός ώσπου να προσαρμοστεί σωστά στα νέα μέτρα και να γίνει η οικονομία της χώρας μας πιο δυνατή και με καλύτερες προοπτικές για την δύσκολη συνέχεια.

Το χρηματιστήριο μπορεί να παίζει και αυτό ρόλο στην μελλοντική πορεία της Ελληνικής Οικονομίας, γιατί είναι ένας τρόπος ο οποίος μπορεί να θεωρηθεί άμεσα ως ο καθρέπτης της οικονομίας μιας χώρας. Πάντα όμως για ένα αξιόπιστο Χρηματιστήριο. Μια μελλοντική ανοδική πορεία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ο καταλύτης για την εικόνα της οικονομία μας.

Ένας άλλος τομέας που θα μπορούσε να επηρεάσει άμεσα την οικονομία της χώρας μας για το μέλλον αυτός είναι ο τουρισμός. Η Ελλάδα είναι μια χώρα που ο τουρισμός παίζει, έπαιζε και θα παίζει σημαντικό ρόλο για την οικονομία της. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που λένε πως ο τουρισμός ίσως είναι ο κύριος εισαγωγέας συναλλάγματος στην χώρα μας και ως γνωστό η εισαγωγή συναλλάγματος είναι βασικός παράγοντας για την οικονομία μιας χώρας. Ενόψει μάλιστα της Ολυμπιάδος του 2004 στην Αθήνα προβλέπεται πως ο τουρισμός θα είναι αυξημένος σε πολύ μεγάλα επίπεδα και αυτό όχι μόνο στην Αθήνα αλλά και σε πολλά άλλα μέρη που θα επισκεφτούν οι χιλιάδες τουρίστες που θα έρθουν στη χώρα μας.

Μάλιστα η επικείμενη επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα στην Ελλάδα όπου και ανήκουν θα μπορέσει να γίνει ένας ακόμα λόγος προσέλκυσης τουριστών στην χώρα μας για να θαυμάσει από κοντά τα μεγάλα δημιουργήματα των προγόνων μας.

Δεν είναι λίγοι αυτοί που υποστηρίζουν πως ο τουρισμός δεν έχει να προσφέρει πολλά στην Οικονομία της χώρας μας, αλλά το σίγουρο είναι πως μέρα με τη μέρα η Ελλάδα γίνεται όλο και πιο γνωστή σε όλον τον κόσμο, όχι μόνο για τα αρχαία της αλλά και για τα δεκάδες της νησιά που τόσο όμορφα λίγα

υπάρχουν στον κόσμο.

Δεν είναι μόνο ο τουρισμός αυτό που μπορεί να συμβάλει θετικά για την οικονομία μιας χώρας αλλά το βασικότερο από όλα είναι η σωστή οικονομική πολιτική από μέσα , δηλαδή οι σωστές κινήσεις των αρμόδιων κυβερνήσεων με την οικονομία της χώρας μας έτσι ώστε να μην υπάρχουν πολλοί λόγοι για να αναφερόμαστε σε κακές οικονομίες.

Αρμοδιότητες που ξεκινούν από τις μεγάλες οικονομικές συμφωνίες μεταξύ άλλων χωρών , αλλά και σωστές κινήσεις που να εξοικονομούν χρήματα χωρίς να καταπιέζουν τον κόσμο με μικρές συντάξεις αλλά να εξοικονομούν χρήματα από εκεί που γίνονται ασυλλόγιστες σπατάλες.

Τα άσχημο είναι ότι η Ελληνική Οικονομία ίσως δεν είναι σε θέση να προσφέρει όλο θετικά στην μελλοντική της πορεία και το άσχημο είναι πως μια οικονομία η οποία πολλά χρόνια πριν χρωστούσε πολλά δισεκατομμύρια σε πολλές χώρες , κυρίως στην Αγγλία μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο , μόνο άνετη δεν θα μπορούσε να είναι στο μέλλον.

Άσχημες και λανθασμένες κινήσεις έγιναν και θα γίνουν πολλές στο μέλλον που σίγουρα θα βλάψουν την χώρα μας αλλά περισσότερο εμάς τους ίδιους τους πολίτες. Τρανταχτά παραδείγματα λανθασμένων κινήσεων είναι αυτά των δημοσίων έργων της γέφυρας του Ρίου-Αντιρρίου και του αεροδρομίου των Σπάτων που σε λίγο καιρό η γέφυρα , αλλά από τώρα το αεροδρόμιο , θα χρεώνουν τον Ελληνικό λαό με δυσβάσταχτα τέλη που όμοια τους δεν έχουν ξανά εφαρμοσθεί σε κανένα άλλο "δημόσιο" έργο πριν. Φήμες λένε , πως ένα απλό αυτοκίνητο για να περάσει την γέφυρα του Ρίου-Αντιρρίου , θα αναγκάζεται να καταβάλει στην , αλλοδαπών συμφερόντων , κοινοπραξία την δεκαπλάσια τιμή από αυτή που καταβάλει τώρα στα караβάκια "ferry-boats" , δηλαδή γύρω στις δεκαπέντε χιλιάδες δραχμές.

Πιστεύω πως η καλή οικονομία είναι αυτή που δεν αφήνει περιθώρια σχολιασμού από τρίτους και απλούστατα γιατί όταν είναι θετικά δεν τα αναφέρουμε και όταν αρνητικά τα επισημαίνουμε όλη τη ώρα καυτηριάζοντας τα και δίνοντας τους μεγάλες διαστάσεις , πολλές φορές κάνοντας την τρίχα τριχιά και μόνο καλό δεν κάνουμε μετά από ένα σημείο παραπληροφωρώντας τον κόσμο με κάποιες παραφουσκωμένες πληροφορίες και ειδήσεις.

Τελειώνοντας την εργασία αυτή πιστεύω πως το μέλλον της Ελληνικής Οικονομίας δεν είναι βέβαιο με κάποιον καλό ή κακό , θετικό ή αρνητικό χαρακτηρισμό αλλά το σίγουρο είναι πως θα υπάρχουμε εμείς οι Έλληνες για να

το ζήσουμε , όσο θα μας το επιτρέψουν οι περιστάσεις και ίσως κάποια στιγμή καταφέρουμε να πούμε πως την Οικονομία της χώρας μας θα την ζηλεύανε κι άλλες πολλές χώρες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μέρος Πρώτο

1.1 Η Ελληνική Οικονομία πριν την Τουρκοκρατία.

1.2 Η Ελληνική Οικονομία μέχρι το τέλος του 1^{ου} Παγκοσμίου πολέμου

1.3 Η Ελληνική Οικονομία κατά τη περίοδο του μεσοπολέμου (1923-1940).

Μέρος Δεύτερο

2.1 Η νομισματική εξέλιξη της Ελλάδας από την αρχή του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου.

2.2 Η ελεύθερη Ελλάδα και η Οικονομία της μετά τον πόλεμο.

2.3 Παραγωγικές δυνατότητες της Ελληνικής Οικονομίας από την αρχή του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι την μεταπολίτευση (1939-1974).

Μέρος Τρίτο

3.1 Η Ελληνική Οικονομία από την μεταπολίτευση μέχρι το 1993.

Μέρος Τέταρτο

4.1 Η αγροτική οικονομία στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη στην Ελλάδα.

Μέρος Πέμπτο

5.1 Η ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας – α) Βιομηχανία.

5.2 β) Η εμπορική ναυτιλία.

5.3 γ) Τουρισμός-Επίδραση στην ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας.

5.4 δ) Οι μεταφορές στην ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας.

5.5 ε) Οι τηλεπικοινωνίες στην ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας.

Μέρος Έκτο

6.1 Διεθνείς Οικονομικές συναλλαγές. Εισαγωγές και εξαγωγές.

6.2 Το ισοζύγιο πληρωμών.

6.3 Το ισοζύγιο των άδηλων συναλλαγών.

6.4 Η σύνταξη και η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.)

6.5 Ο κοινοτικός προϋπολογισμός (Κ.Π.)

6.6 Η ένταξη της Ελλάδας στον Κοινοτικό Προϋπολογισμό.

6.7 Η συνθήκη του Μάαστριχτ.

6.8 Η ένταξη της Ελλάδας στην οικονομική και νομισματική ένωση της Ευρώπης.

Μέρος Έβδομο

7.1 Η Ελληνική Οικονομία στις μέρες μας-Διάφορα σημαντικά γεγονότα που επηρεάζουν την πορεία της.

7.2 Διορθωτικές μεταβολές.

7.3 Ελληνική Οικονομία και εμπόριο. Τότε και τώρα.

7.4 Η αγορά και η πώληση μετοχών στην Ελληνική Οικονομία. Το Χρηματιστήριο.

7.5 Αναλυτικά η πορεία του Γενικού Δείκτη του Χρηματιστηρίου κατά τη περίοδο 1999-2001

Μέρος Όγδοο

8.1 Η Ελληνική Οικονομία αύριο

Βιβλιογραφία

- 1) Η Ελληνική Οικονομία : Κατσανέβα Θ.
- 2) Σύγχρονη Πολιτική Οικονομία : Γρηγ. & Κων/νου Σφακιανού
- 3) Ελληνική Οικονομία : Ιδρύματος Ευγενίδου
- 4) Εργασιακές Σχέσεις : Κατσανέβα Θ.
- 5) Έκθεση Υπουργού Εθνικής Οικονομίας για το έτος 1993
- 6) Ετήσια Έκθεση Διοικητού Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Καρατζά Θ. για το 2000
- 7) Ιστοσελίδα Εθνικής Χρηματιστηριακής από τον Ph. D. Σταμάτη Ν.